AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

31 TEMMUZ 1964

FİYATI : 1 LİRA

Amerikada Neler Oluyor?

Metin TOKER son Zenci Olaylarının ve «Goldwat
Vakası» nın temelindeki nedenleri anlatıyor

(Basın: A — 4460) — 1090

AKİS

Sayı : 528 Cilt : XXX, Yıl : 11 HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Başyazarı
Metin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu

İç Haberler Kısmı : Güneri Civaoğlu Teoman Erel, Egemen Bostancı (İstanbul) Seyfi Özgenel (İzmir) — Dış Haberler Kısmı: Halûk Ülman — Magazin Kısmı: Jale Candan. Tüli Sezgin, Bihin Anter, Hüseyin Korkmazgil — Sanayi: Daniyal Eriç — İş Alemi: Fasih İnal — Tiyatro: Lûtfi Ay — Sinema: Tarık Kakınç.

Resim
Ali Parmakarli

Fotoğraf
Hüseyin Ezer
Erdoğan Çiftler

Klişe
Doğan Klişe Öz Atölyesi
Tel : 11 70 15

Yazı işleri
Rüzgârlı Sokak NO 15/2
Tel: 11 89 92
P. K 582

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 19/1
Tel: 10 61 99

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10,00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20,00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir

Dizildiği ver
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı ver
Hürriyet Matbaa
Ankara

Basıldığı tarih:
30.7.1964

Fiyatı 1 lira

Kendi Aramızda-

Sevgili AKİS okuyucuları,

Meclisin tatile girmesiyle başkent Ankara birden boşaldı. Evvelâ politikacı, lar sonra siyasi kulis sahile aktarıldı. Şimdi olaylasın merkez-i sıkleti İstanbuldadır. Nitekim siyasi partilerimiz ve onların yöneticileri de kuvveti oraya aktardılar. Partiler sıra ile kongrelerini yapmağa başladılar Üstelik Sıkı Yönetim de kalkınca zaten pek sıkı olmayan ağızlar açıldı ve lâf «belert faaliyete geçtiler. Ana muhalefet partisi A. P. bu konuda en hararetlisi oldu. İstanbulda yapılan il kongresinde A.P., ne mene bir muhalefet partisi olduğunu umumi efkâra gösterdi. Sille tokat başlayıp gene sille tokan biten İstanbul il kongresi bir bakıma eski D.P. kongreleri ol maktan öteye geçemedi. İstanbul gibi, aydının en fada bulunduğu bir şehirde, her vesile ile memleket ekseriyetini temsil ettiğini haykıran A. P. si., İstanbul il kongresinde memleket meselelerinin hiç birine ucundan bile olsa dokunulmadı ve tıpkı eski D.P. kongrelerinde olduğu gibi hizip çatışmalan kongrenin rengini verdi.

YURTTA OLUP BİTENLER kısmının başında bulacağınız "Demokrasi" başlıklı yazıda bu, eski D.P. kongrelerine tıpa tıp benzeyen A. P. kongresi anlatılmaktadır. İstanbulda bulunan temsilcimiz Tarık D. Kakınç kongreyi başından sonuna kadar AKİS okuyucuları için takip etmiş ve sonra "Demokrasi" başlıklı yazıyı hazırlamıştır. A.P. kongresinin eğlenceli hikâyesini hoş vakit geçirerek okuyacağıma tahmin ediyoruz Böylece pek çok AKİS okuyucusu AP nin gidişi baklanda da fikir sahibi olacaktır.

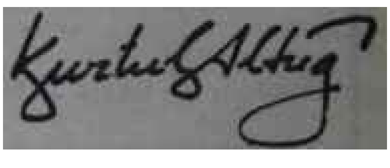
Bu hafta bir AKİS okuyucusundan hakkımızda iltifatlarla dolu bir mektup aldım. Okuyucumuz övgülerini bilhassa bir noktada toplamaktadır: AKİS 'in çerçeveli yazıları.

Bu hafta bol, bol çerçeveli yazı koymak suretiyle okuyucumuzun bir arzusunu yerine getirmiş oluyoruz. Zaten AKİS'in meseleler hakkındaki görüşü bu çerçeveli yazılarda yerilmekte, metin sayfalarında ise olayların hikâyesi imkân nispetinde objektif olarak yazılmaktadır.

Jale Candanın geçen hafta elimize geçmeyen yazısını bu hafta yayım, lıyoruz. İngilteredeki posta grevi sebebiyle etimize geç gelen yazısında Jale Candan grevin felce uğrattığı İngiltereyi anlatmaktadır. Memleketimizde de grevlerin devam ettiği şu sırada Candanın yazısının ilgi ile okunacağına eminiz

Bu hafta ilgi ile okuyacağınız bir başka yazı da Metin Toker tarafından kaleme alınmıştır. Amerikada "Golwater olayı" ve «Zenci Meselesi" Başyazarımızın bir süre önce yaptığı Amerika seyahatinde edindiği intihaların ışığı altında kaleme alınmıştır. Zenci meselesinin Amerikada ne olduğunu, Goldwater'in başarısının sırrını Metin Tokerin kaleme aldığı yan da aydınlığa kavuşturmaktadır.

Saygılarımızla

günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Oğuz Akal
Pes...

İnanılmaz bir hikâye — Bundan bir süre önce, ellerinde kalan ve Türkiye bakımından büyük mana ifade eden kromu satmak için çareler arayan kromcular Ticaret Bakanı Fenni İslimyeli ile görüşmüşler ve kendisine Mısırla ilgili bir formül teklif etmişlerdir. Krom konusunda Amerika ile bir mutabakata varılmıştır. Bir üçlü anlaşma mahiyetinde olan bu mutabakata göre İsrail ve Finlandiya üzerinden krom satışı yapılabilecektir. Kromcular buna Mısırın da ilâvesini istemişlerdir. Mısır bizden, aramızdaki ikili anlaşma gereğince 30 bin ton krom almattadır.

Ticaret Bakanlığı takasa aleyhtar olduğundan ve takasta daima sizim kaybettiğimizi bildiğinden aslında takas mahiyetinde olan bu işe yanaşmamıştır. Zira Mısır bizden kromu meselâ tonu 25 dolara almakta, sonra bunu tonu 19 dolardan reeksport yapmakta, yani tekrar bîr başkasına satmaktadır. Ama Mısır hem bu aradaki 6 dolarlık farkı, kendisiyle yaptığımız ticarette tabiî gene bize yüklemektedir, hem de Mısırdan 19 dolara krom alanlar elbette ki Türkiyeden 25 dolara aynı malı almamaktadırlar. Bu suretle, zarar iki taraflı olmaktadır.

Fenni İslimyeli bunu gayet güzel şekilde kromculara anlatmıştır ve kromcular bunu anlamışlardır.

Fakat geçenlerde, herkesin hayretten açılmış gözleri önünde, Resmî Gazetede bir sirküler yayımlanmıştır. Bu sirküler Mısıra krom ihracı kotamızın 10 bin tondan" 45 bin tona çıktığını bildirmektedir. Bu karar İktisadî Kuraldan da geçmiştir. Batta İktisadî Kurulun kararı Mısırın üçlü anlaşmalar çerçevesinde dahi mütalâasına imkân verecek genişliktedir. Bu sirkülerin yayımlanmasının hemen akabinde Ararat adını taşıyan bir firma Krom Komitesi aracılığıyla Ticaret Bakanlığına başvurmuş ve Mısıra 35 bin ton krom satmak için anlaşma yaptığını bildirmiş, gerekli müsaadeyi istemiştir. Bu «gerekli müsaade», Ticaret Bakanlığının «ilgili servisler»! tarafından müsait karşılanmış ve hemen verilmiştir.

Kota 35 bin ton arttırılıyor ve -aman ne tesadüf tam 35 bin tonluk bir İhracatın imkânlarını bir firma, Ararat firması Mısır üzerinden sağlayıveriyor ! Bu talep de, Bakanınının aksi istikametteki nefis, izah tarzına rağmen. Bakanın tabiî haberi dahi olmadan Ticaret Bakanlığının "İlgili servisler"i tarafından müsait karşılanıyor, «İlgili Servisler» Bakana bir de diyorlar ki: «Efendim, Mısır bu kromu reeksport etmeyecek. Kendili kullanacak. Orada sanayi bir gelişti, bir gelişti ki hiç sormayınız..» Bakan bunu nereden bildiklerini «ilgili servişler»e sorduğunda «ilgili servisler» böyle haber aldıklarını, ihracatçının ken-

dilerine bu yolda teminat verdiğini söylüyorlar! Halbuki Mısırda bu kapasitede bir sanayiin bulunmadığı herkesin malûmudur

Hani, bazı ihaleler tertiplenmektedir. Öyle bir mal talep edilmektedir ve Öyle tafsilât verilmektedir ki açılan ihalede eksik olan sadece, kazandırılmak istenilen firmanın açık ismidir. Mısıra krom ihracatı 10 bin tondan 45 bin tona çıkarılıyor ve hemen arkasından Ararat firması bu 85 bin tonu kapatıveriyor! Yumurtanın mı tavuktan, tavuğun mu yumurtadan çıktığını anlamak için bu meselede büyük bir dehaya ihtiyaç yoktur.

Simdi, hikâyenin en inanılmaz tarafına gelelim. Bu Ara. rat firması kimindir?

Kendinizi sıkı tutunuz: Bu Ararat firması, Kromit Dâvasının sanığı, ziyadesiyle meşhur, dâvası sırasında Şarol ve Zorlu ile noterden musaddak ortaklıklar kurduğu sabit olan ve Ağaoğlunun gönlünü hoş ettiği iddiası dosyada yer alan Oğuz Akal adındaki müstesna kıymettir.

Oğuz Akal geçen devirde işini yürütmüştür. Peki. **Ama** Oğuz Akal bu devirde işini yürütmektedir.

Pes!

Hadiseyi haber alan Fenni İslimyeli bu konuda gerekli tahkikatı hemen açmıştır.

Tanıtma — "Susuz Yaz"ın Berlin Film Festivalinde kazandığı basan üzerine Türk filmciliğine yönelen dikkatler Hükümetin de bu konuda olumlu bir tutum ta. kınması ile meyvalarını vermeye başladı. Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş son İstanbul gezisinde özellikle bu konu üzerinde durdu. Verdiği müjdelerde sevine yarattı.

İstanbulda Türkiye Gazeteciler Sendikasında bir basın toplantısı yapan Göğüş filmciliğimizin gelişmesi için Hükümetin alacağı tedbirleri açıkladı. Bu açıklamalar gazetelere -ne yazık ki- sadece pırıltılı tarafları ile aksetti. Oysa Göğüş bu toplantıda Türkiyede güzel sanatlarla uğraşan irili ufaklı bütün sanatçıların yıllardan beri bekledikleri bir haberi vermiş, sansür sisteminin işleyişinde hata olduğunu bunun değiştirileceğini açıklamıştı...

Göğüsün müjdelediği diğer haberler arasında, Türk sinema adamlarının devlet desteği ile yabancı memleketlere gönderilerek yetiştirilecekleri, ünlü rejisör Dino De Lorentis'in İstanbulun Fethi konusuna **dayanarak** çevireceği Siyah Melek filminin gerçekleştirilmesi için Bakanlığı ile italyan sinemacıları arasında **anlaşma** sağlandığı ve türk filimcillğini geliştirici teklifleri bünyesinde toplayan ve Suphi Baykam tarafından Meclise verilen kanun teklifinin Hükümet tarafından da destekleneceği yer» almıştır.

Dünyadan Akisler

Almanya — Krutçefin damadı Acubeyin Bonn'da yaptığı temasların sonunda Sovyet Başbakanı ile Erhard arasında bir zirve toplantısı yapılmasının kararlaştırıldığı açıklanınca, bütün dünyada çeşitli yorumlar yapılmaya başlandı. Batı Almanya Dışişleri Bakanlığının bir sözcü, süne göre, bu zirve toplantısında iki ülke arasındaki ticari ve kültürel bağların sıkılaştırılması konuşulacak ama, bütün siyasi yorumcular, Erhardın iki Almanyanın birleştirilmesi için yol a**ramak** istediği konusunda birleşiyorlar.

İki hükümet başkam arasında yapılacak görüşmenin Almanyanın birleşmesine ne **kadar** faydalı olacağı bilinemez. Bununla beraber, Almanyanın birleşmesine giden yolun herşeyden çok Bonn ve Moskovadan geçtiği de kimsenin meçhulü olmayan bir gerçek. Bu **takımdan,** Erhard ile Krutçefin yapacakları görüşme, şimdi bütün dünyada merakla bekleniyor

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Yıl : 11, 31 Temmuz 1964, Sayı: 528 Cilt: XXX

YURTTA OLUP BİTENLER

Salı 28

Hürriyet

2002 yılına kadar borç ödeyeceğiz

1965 yılında 2 milyar 100 milyon lira dış borç taksiti ödememiz gerekiyor

Gelecek sene Türkiye için "Zorlu" geçecek

Hürriyet gazetesinde iktisadi durumla ilgili haber

Aynaya kızmayalım

Millet

Kasap Süngeri

Bu haftanın başında, satışı çok Hürriyet gazetesinin tepesinde yayınlanan bir başlık çok kimseye, unutulmuş bazı gerçekleri hatırlattı. Manşette, gelecek senenin Türkiye için zorlu geçeceği belirtiliyordu. Başlıkta bildirildiğine göre 2002 yılına kadar borç ödeyecektik ve 1965 yılında 2 milyar 100 milyon lira borç taksidi ödememiz gerekiyor-

Bu, on yıllık D. P. devrinin, o "Görülmemiş Kalkınması" nın ve «Türkiyenin Büyük Mimarı» nın bizlere, çocuklarımıza bıraktığı hatıradır. Bunu hatıra getirdikten sonra böyle bir neticeyi elbirliğiyle yaratanların uğradıkları âkibeti pek mi acıklı bulmak lâzımdır, yoksa insanın içinden bunu az bile mi görmek gelmektedir, herkes buna karar vermekte serbesttir. Ama, bin emek ve gayretle, niyazla Konsorsiyumdan alınacak kredinin ancak 1965'in borç taksidini karşıladığını bilmek, her halde bir devrin sorumlularını bu milletin rahmetle veya hayırla anmasını kolaylaştıracak değildir. Sadece bu güzelim memleketi bir ihtilale sürüklediklerinden dolayı milletin ebedi lanetine hak kazanmış olanlar, görülüyor ki Türkiyeyi uzun sürecek bir hastalığın da içine atmışlardır. Hiç bir fütur duymaksızın, devlete olan vergisini devletin kendisine emanet ettiği örtülü ödenekten verdiren bir adamın idaresindeki o devrin, bugün sırtımıza yüklediği dayanılmaz ağırlık, milletçe kimlerin eline düşmüş olduğumuzu ortaya, koymaktadır.

Bugün, o takımın şakirtleri, ustalarının yarattıkları bu durumu memleketin bugünkü idarecilerinin suçuymuş gibi göstermenin kesif propagandasını yaparak iktidara tekrar geleceklerine kendilerini ve taraftarlarını inandırmaya çalışmaktadırlar. Her halde, 2002 yılından sonra bir yarım asır daha borç ödememizi muvaffakiyetle sağlamak için!

Ama, buna imkân bulamayacak. lardır,

HAFTANIN İÇİNDEN

Ş A M A T A . . .

Metin TOKER

Türkiyenin en büyük ve aydını en çok şehrinde, İstanbulda, Türkiyenin bir mânası olan iki partisinden biri, A.P.. kongresini yaptı; öteki, C.H.P., kongresini bu hafta yapıyor. A.P. kongresi de, C.H.P. kongresinin hazırlıkları da Türkiyedeki rejimin istikbali üzerinde endişe besleyenlerin endişelerini giderecek mahiyette değildir.

Bugün Türkiyede, insaf ölçüleri elin tersiyle itilmediği takdirde, bir partizan idarenin mevcut olduğunu söylemek imkânı yoktur. Ocak ve Bucak Başkanları, saltanatlarıyla birlikte kaldırıldığı gibi İlçe ve İl Başkanları ile Parti Kodamanları hizaya getirilmişlerdir. Parti rozetine göre menfaat dağıtıldığı devirler geride kalmıştır ve particiliğin kazançlı bir meslek gözüyle görülmesi mümkün değildir. Fakat iki büyük partinin ikisi de bunun yarattığı iğbirar içindedir ve hem A.P. de, hem de C.H.P. de «eski iyi günler»in geri geleceği ümidi kuvvetle muhafaza edilmektedir. Bu partiler, ilk fırsatta tekrar bir menfaat şebekesi haline gelmenin hazırlıkları içindedirler. İstanbul İl kongrelerinde ve onların kotarılma safhalarında cereyan edan bir takım hâdiseleri ancak böyle izah etmek kabildir.

A.P. liler, İstanbuldaki kongrelerinde, D.P. etiketini taşıdıkları sırada ellerinde tuttukları nimetlerin bugün hüsranıyla dolu olduklarından başka hiç bir şey ispat etmemişlerdir. Bütün heyecan, bütün ilgi, bütün çırpınış bunun etrafında dönmüştür. Bu kongreye, idareciler tarafından takılan «A.P.nin muhalefetteki son kongresi» adı çok başarılı bir buluştur. İktidarın ve onun, kendi gözlerinde teşkil ettiği nimetlerin tekrar ele geçirileceği günlerin uzak olmadığı inancı bir yandan A.P. kongresindeki hizip çatışmalarını hızlandırmıştır ama, diğer taraftan da bütün militanları partinin etrafında sımsıkı kenetlemistir. Partilerde idareyi ele geçiren hizip, bal tutan parmak rolünü oynamakla beraber kendi muhaliflerin de nimetlerden tamamile yoksun bırakmaktadır. Bu bakımdan militanlar, hizipler halinde kendi aralarında ne kadar döğüşürlerse döğüşsünler yuvayı bırakıp gitmemekte, idareyi bir punduna getirip almanın hazırlığı içinde rozetlerini muhafaza etmektedirler.

A.P. hemen iktidara gelmek üzeredir. A.P. İktidara gelir gelmez D.P. devri bütün haşmetiyle yeniden açılacaktır. Her A.P. linin hissesine vurgundan mutlaka bir pay düşecektir. Onun için, güneş ufuktan şimdi doğar, yürüyelim arkadaşlar!.

İstanbulda A.P. kongresinin temelindeki harç bu olmuştur da C.H.P. liler başka bir harç mı kullanmışlardır? Hayır. C.H.P. militanları, İktidar kendi partilerinde olduğu halde partili büyüklerin partililere hiç bir şey koklatmama inadını şiddetle protesto etmektedirler ve bu halin bir gün son bulacağı ümidiyle parti mekanizmasının çarklarını elde bulundurmaya çalışmaktadırlar. Dikkat edilecek nokta bütün partilerde hiziplerin kendilerine aynı adı taktıklarıdır. Her partide mutlaka «Genel Merkezciler», «Teşkilâtçılar», «İdealistler» vardır. Bunların her biri ötekileri «midecilik"le suçlamaktadır ve sadece kendisinin temiz olduğunu ileri sürmektedir. Bir grupun kendisinin temiz olduğunu ispat etmesine kıyasla başkalarının kirli bulunduğunu gözler önüne sermesi daha kolay olduğundan her parti kongresinde avuç avuç çamur kullanılmakta, yakası en açılmadık küfürlerin yanında en ağır ithamlar rahatça sıralanmaktadır. Sonra da, bu marifetlerin sahipleri, sanki hiç bir şey olmamış gibi aynı partinin saflarında gül gibi, kardeşçe geçinip gitmektedirler.

Bu, rejim bakımından son derece tehlikeli bir durumdur.

Türkiyede Demokrasinin yürümeyeceğini sananların çok olduğu bir gerçektir. Bu rejimin, İnönüden sonra sonu bulunmayacağı fikri geniş zümreler tarafından paylaşılmaktadır. Açılacak yeni devrin hazırlığında olan dünya kadar müflis politikacı, kompleks sahibi aydın, umduğunu ele geçirememiş muhtarla tip vardır. Bunların hayallerinin tahakkuk etmeyeceği, bunların hepsinin daima hüsrana uğrayıp günü geldiğinde tarumar edilecekleri biri gerçektir. Türkiyeyi demokratik rejimin dışında bir sistemle idare etmeye hiç kimsenin gücü asla yetmeyecektir. Ama, temelinde siyasî partiler olan demokratik hayatın eski dejenere halini tekrar alabileceğini sanmak da aynı derecede vahim bir hatadır.

O halde, Türkiye ne olacaktır? .

Millet; demokratik olmayan bir rejim içinde yaşamaya asla razı olmayacaktır. Böyle bir teşebbüsün karşısına, önce memleketin sağlam kuvvetlerini bünyelerinde barındıran müesseseler çıkacaktır. Zira demokratik olmayan bir rejimin her türlü musibetin ve felâketin yuvası olduğunu bu müesseseler bildikleri içindir ki 27 Mayıs günü böyle bir hevesin şampiyonlarının yolunu kesmişlerdir.

Fakat partiler Türkiyenin bu yeni şartını anlamamakta inat etmektedirler ve memleketin ihtiyacı bulunan kadrolar siyasî teşekküllerin dışında kalmaktadırlar, politika hayatına girmemektedirler. O zaman, dağarcıklarında, ki tek ağırlık «nimet vaadi» olan ve yegâne silâhları zorbalıktan, kabadayılıktan ibaret bulunan gruplar partiler kanalından memlekete hâkim olma tehlikesini yaratmaktadırlar. Türkiyenin kuvvetli müesseseleri böyle bir ihtimali de mutlaka önlemenin kesin kararlılığı içindedirler.

Bu fasit daireden nasıl çıkılacaktır?

İsmet Paşa, daha muhalefet yıllarında bunun formülünü söylemiştir: «Sabahleyin erken kalkan sokak külhanbeyi partiye hâkim olacak! Bunu asla kabul etmiyorum!» Ama İsmet Paçanın bu formülü bir güzel söz olmaktan ileri gidememiştir, ileri götürülememiştlr. Türkiye bugün siyasî hayatın ıslahı ihtiyacıyla karşı karşıyadır. İstanbul kongreleri hepimizin kulaklarında, bir tehlikenin çalan çanları tesirini yapmalıdır. Bu tehlikeyi bertaraf edemezsek, Türkiyeyi İsmet Paşadan sonra bekleyen bir kaostur.

İmkân bulamayacaklardır, zira ekonomik meselelere nasıl çare bulacaklarını açıklamış haldedirler: Menderes gibi! Bu millet, «bir Menderes - bir İhtilâl» tahtıravallisi üzerinde mütemadiyen sallanmaya razı olmayacak olgunluktadır ve bunu göstermekten çekinmeyecektir.

2002 yılma kadar borç ödemeye mecbur bir memlekette, ekonomik sıkıntıları o borcu yapanların siyasî vârisleri istismara yeltenirlerse rakamların suratlarına bir şamar gibi inmesi elbette ki gecikmez. Şimdi olan budur. «İktisadi vaziyet feci» diye haykıran A. P. Genel Başkanı, bunun hangi sebepten doğduğunu, Hürriyetin manşetini okuduğunda mutlaka anlamış olmalıdır.

Bunu millete söyeyecek cesarete acaba sahip midir? Ama o söylemezse, elbette ki bugün, dünün mirasından memleketi kurtarmak için yokluklar ve bazısı tabii, bazısı suni güçlüklerle uğraşanlar bu görevi yerine getirmekten çekinmeyeceklerdir. Madem ki ekonomik durum üzerinde bir tartışma açılmak isteniliyor, hodri meydan!

Demokrasi

KONGRELER

İstanbul milletvekili İsmail Hakkı Tekinelin başkanlığındaki divan, kongreyi ikinci defa açtığında, saatler tam 15 i gösteriyordu. İncecik, zarif bir biçimde bastırıp gönderilmiş davetiyelerde ise, kongrenin başlama saati 10 olarak gösterilmişti. Gerçi kongre, yine davetiyelerde belirtilen ve altı çizilen saatte başlamamıştı ama, beş saatlik bir gecikmeyi ne başlangıçta ve ne de sonra doğrusu kimse beklemiyordu.

İsmail Hakkı Tekinel, bunca gürültüye ve gecikmeye sanki kafiyen kendisi sebep olmamış gibi, büyük bir soğukkanlılıkla başkanlık kürsüsüne çıktı oturdu ve sağına soluna yardımcıları ile onların da çevresine kâtiplerini yerleştirdi. Portatif mikrofonu ağzına kadar dayayarak «İstanbul il kongresini açtığım» bildirdi.

Salondaki elektrikli hava, hâlâ geçmiş değildi. Delegeler arasında homurdanmalar, yüksek sesle konuşmalar sürüp gidiyor, yenilgiyi hazmedememiş Genel merkezcilerin «Bizim Liste» taraftarları başkanlık divanına bedavadan oturakomuş İsmail Hakkı Tekinele kızgın kızgın bakıyorlardı. Tekinelin de heyecanı yatışmış değildi. Başkanlık sandalyasına oturmuştu, kongreyi açmıştı, şimdi delegeleri ve kongreyi dilenen havaya sokup beraberinde sürükleyebilirdi. Sürükleyebilirdi ya, kıl kadar ince bir yanlışlık sabahkinin yüz katı bir tepkiyle Tekineli karşı karşıya getirebilirdi. O zaman «pirincin taşını ayıklamak için Genel Başkan Vekili Saadettin Bilgiç'in kendini ortaya koyması da yeterli olmazdı. Delegeler, birdenbire gazaba gelmişler, sanki yıllardır uyudukları bir uykudan bir anda silkinip uyanmışlar ve istemedikleri bir şeyin yapıldığının farkına vararak küplere binmişlerdi. İş, bir olup bittiye getirilmek istendiğinde de hak ipine sımsıkı sarılıp alabildiklerine

«Halkın Çocukları», başkanlık divanı konusunda kazandıkları bu zaferden sonra «Bizim Liste» eller uğradıkları birinci yenilginin hemen arkasından beylik, fakat her zaman iyi sonuç vermiş bir taktiğe başvurdular ve yarı ricata geçerek hasımlarını üzerlerine çektiler. Bundan sonrasında - yani kongrenin 1-kinci günü - bu kendi içlerine yürümüş hasım üzerine ani bir püskürtme hareketine geçip şaşırtmaca yapacaklar ve «Bizim Liste» eller «Halkın Çocukları» na karşı beklenen zaferi kazanacaklardı.

Kötü bir Taktisyen : Eroğan

Birinci günü, kongre, çalışmalarına saat 11.25 te başladı. Kürsüye, ibraya kadar İl Yönetim Ku-

A.P. kongresinde itişenler
Tıpkı D.P. kongreleri gibi

kendi taraflarına doğru çekmişlerdi.

Başlangıçta bir çeşit yağma hasanın böreği gibi görülüp o şekilde hesaplanan AP İstanbul il kongresinde Profesör Ali Esat Birol ve arkadaşlarının genel merkezci «Bizim Liste» sinin destekçileri ve tutucuları; rakip, Mustafa Gürpınarm başını çektiği «Halkın Çocukları» ndan ilk silleyi yeyince bir sallanmadı değil, fakat çabucak kendilerini toplayıp yeniden savaşa atıldılar ve ilk günü kongre, kongre olmaktan çıkarak bu iki büyük grubun kıyasıya birbirlerine karşı kuvvet denemelerine giriştikleri bir savaş alanı halini aldı.

rulu Başkanı olan Nuri Eroğan geldi ve hazır bulunan bindörtyüz küsur delegeye başkanlık divanı için iki aday olduğunu ve bunları tasvibe sunduğunu açıkladı. Önce belediye başkanlığından, sonra da senatör adaylığından kazaya uğramış ve dolayısıyla gelecekte bütün kongrenin yıldırımlarım çekecek adam niteliğindeki Eroğan, daha başlangıçta yanlış ata oynadığını ortaya koydu. Başkanlık divanı için adaylıklarım açıkladığı İsmail Hakkı Tekinel, «Halkın Çocukları» grubunun adamıydı ve Eroğan da Tekineli tutar bir tavır takınmıştı. İkinci aday, Yassıada avukatı ve yeni transfer değerlerden Talat Asaldı. Ero-

ğan'ın Asalı küçümsediği ve Tekineli tuttuğu pek belliydi.

Oylama, ortalığı karıştırıverdl. iki grup, ilk kuvvet denemesine bu oylamada geçtiler. Usulen sayımda. Tekinelin kazandığı gerçeği ufukta görününce kızılca kıyamet koptu. Hayır, Tekinel değil Asal kazanmıştı, bir başkanlık secimi için misafire hürmet gerekti; Tekinel, İstanbul milletvekiliydi ve misafire hürmeten feragat etmeli, yerini Asala bırakmalıydı.

Feragat, Tekinelden beklenir ve istenirken tam tersi oldu. Bu defa Asal, Tekinel adına başkanlıktan vazgeçtiğini kürsüye gelip açıkladı. Kongre salonunu kara kara bulutlar kaplamış, fırtına habercileri başkanlık kürsüsünün çevresinde dolanmaya başlamıştı. Mağdur Eroğan, bunu da göremedi. Kelle İsteyen kongreden omuzları üstünde sağlam bir başla çıkmak kaygısını herşeyin üstünde tuttuğundan, Tekindi kürsüye buyur etti. Etti ve ayni anda da fırtına - dört başı mamur - patlak veriverdi.

Eroğanın kötü taktiği sonucunda silah geri tepmiş ve delegeleri gazaba getirerek ayaklandırmıştı. Delegeler önce bağırıp çağırmaya, kürsüye ve başkanlık divanına gelip oturmuş Tekinele yumruklar sallamaya başladılar. Tekinel ve Eroğan ne yapacaklarını şaşırmışlardı. «Madem seçimi kazandık, işe başlayalım» la kürsüye gelen Tekinel ye iki yardımcısı - Artvin milletvekili Osman Sabit Avcı ve Giresun milletvekili Ethem Kılıçoğlu - şaşkın şaşkın birbirlerine bakıyorlardı ki, «Bizim Liste» grubu yerlerinden uğrayıp başkanlık divanının üzerine yürüdüler. «Bizim Liste» nin bu saldırışı, karşısında «Halkın Çocukları» piyonlarını bulunca, Mike Hammer romanlarına taş çıkartan bir küfür ve itişip kakışma başladı. Gerçi, çevrede AP Genel İdare Kurulu üyeleri, milletvekilleri, senatörleri ve basın vardı ama o anda kimsenin kimseyi gördüğü yoktu.

Ortalık yerde oynanan büyük oyuna bu defa dinleyici sıralarında oturan ve delege olmayan AP liler de karışınca, şenlik, bir tamam oldu ve millet' birbirine girerek kenetlendi, kaldı.

Halk Oyu

Genel idare kurulu, kan gövdeyi götürmeye ramak kalmışken, işe vaziyet etmeyi her nasılsa akıl etti ve mikrofona gelen AP Kurmay Başkanı Seyfi Kurtbek, ortalığın yatışmasını sağlamak amacıyla, kongreyi bir saatliğine tatil ettiğini bildirdi. Tatil ile birlikte sinirlerde bir gevşeme başgösterdi. Gruplar birbirlerinden ayrıldılar ve sahneyi politika oyunlarında daha pişkin sanatçılara bıraktılar. İlk gösteri, «Halkın Çocukları» listesinde 4 numaralı sırayı işgal etmiş gazeteci Mehmet Ali Yalçından geldi. İstanbulda AP ni sıkı sıkıya tutan üç gazeteden - öbürleri, Beg Gökhan Evliyaoğlu'nun misafir başyazar bulunduğu Yeni İstanbul, Mümtaz Faik Penikli Son Havadis ve M. Ali Yalçının Haber'i - yalnız Yeni İstanbul ile Haber, kongre salonlarında boy göstermiş, Yalçın, Evliyaoğlundan daha İleri geçebilmek ""için son bir hamleyle gazetesini delegelere bedava dağıtmıştı. Pek fıkara bir gazete olan Haber'in o günkü sayısında aday M. Ali Yalçın, kendi propagandasını yapıyordu. Beg Evliyaoğlu ise. bütün gücünü ertesi güne saklamıştı. O gün, gazetecilerin masasına gelip sık sık oturmak ve bir çoklarına mavi boncik dağıtmakla yetindi.

Salonda iki grup piyonları hâlâ tartışıp «Senin adayın» «Benim adayım» diye çekişirlerken, bir köşede de 11 idare kurulu ile ilçe başkanları duruma bir çözüm yolu aramakla meşguldüler. Uzun süren bir görüşmeden sonra, nihayet selâmeti

Sıkıdan sonra...

Talât Aydemir

Sıkı Yönetimin kalkmasından sonra, A. P. gazilerinde bir kahraman belirdi : Talât Aydemir. Şimdi, Talât Aydemirin kendisini savunmak için Mamak Duruşmaları sırasında söylediği iri iri sözler, etrafa bulaştırmaya çalıştığı çamurlar ve kendi başını kurtarmak maksadıyla hâdiseler Üzerinde yaptığı tahrifler çarşaf, çarşaf yayınlanıyor. Bununla, memleketin sükûna kavuşmuş havasına zarar verilip verilmeyeceği biç düşünülmeksizin, hiç kaale alınmaksızın.. Ama, Resmi ilânların bir türlü kaldırılmamış, kaldırılamamış olması sayesinde devletin parasıyla çıkan bu varakparelerden böyle bir düşünceyi de hiç kimse zaten beklememektedir. Temenni edilecek husus, bu gayretin de gelip geçeceğine memleketin sağlam kuvvetlerinin inanması ve, herkese notunu vererek, sabır, itidal göstermesidir. Zaten, yol olarak bu yolun tutulacağı anlaşılmaktadır. Daha azıtanların karşısına ise Adaletin çıkacağı ve elindeki imkânlarla hak ve hukuk ölçülerini koruyacağı şüphesizdir.

Ama, Talât Aydemiri AP organlarının benimsemiş olmasındaki hazin noktayı görmemenin imkânı var mıdır? Gerçekten de Talât Aydemir, peşinde sürüklediği kimselere bir şarkıyı söylerken, hareketinin asıl sebebini teşkil eden şahsi ihtirası bakımından başkalarına bir başka şarkıyı söylemekten çekinmemiştir. Bu, sergüzeştin, insanları nereye sürüklediğinin ve kimlerin eline teslim ettiğinin acıklı bir delilini teşkil etmektedir. A.P. ye fazla tâviz verildiği bayrağıyla yola çıkan bu bahtsız albay, hayatım A.P. rın bir kahramanı olarak tamamlamıştır ve şimdi A.P. organları onun bu tarafını tescil etmektedirler.

Gerçekten hazin ve ibret alınması gereken bir son!

halk oyuna başvurmakta buldular. Her iki grup da kongre başkanlığı için kendi ileri sürdükleri adaylarından vazgeçmiyorlardı. Bu durumda tutulacak en akla uygun yol, delegeleri içeri alıp emri vakiyle de olsa kürsüye oturtulmuş olan Tekinel ve arkadaşlarına bir çeşit «güven oyu» istemekti.

öyle de yapıldı. Kürsüye iki oy sandığı getirildi, birinin üzerine «evet», diğerinin üzerine de «hayır» yazıldı ve delegelerin salona alınarak diledikleri gibi oy kullanabilecekleri açıklandı: Tekinel ve arkadaşlarını istemeyenler «hayır»a, isteyenler de «evet» e oylarını kullanacaklardı.

«Halkın Çocukları», Birolcu

İstanbulda A.P. il kongresi

Eğlencelik fındık fıstık

«Bizim Liste»ye ancak otuz sekiz oy farkıyla galip geldiler. Tekinel ile arkadaşları bu otuzsekiz oyun yüzü suyu hürmetine başkanlık divanında kaldılar.

Yine Kavga Çıkıyor

Tekinel ve arkadaşları, başkanlık divanına iyiden iyiye yerleştikten sonra il başkanı Nuri Eroğan, iki yıllık «faaliyet raporu»nu kıraata çağırıldı. Eroğan, bu kongrede kendisinin kurban edileceğini pekâla biliyordu. Biliyordu ya, bu konuda yapacağı hiç bir şey yoktu. Birol grubunca, genel merkezce, Beg Evliyaoğlunun milliyetçiler grubunca şiddetle «istenmeyen adam» ilân edilmişti. Yalnız "Halkın Çocukları» listesi, bir kadirşinaslık örneği göstererek listenin en sonuna, "AP Temsilciler Meclisi Namzedi» olarak Nuri Eroğanı koymuştu. Bunun da ne dereceye kadar kurtarıcı olduğunu bir sonraki günkü seçimler gösterecekti.

Eroğan, faaliyet roparunda beylik konuların ötesine çıkmadı. Şunu surdan aldık, şûraya kovduk, şu söyledi, biz bunu böyle yaptıkın dışında, delegeler için yemlik konu olan «af»fa da dokundu. Af mutlaka çıkarılacaktı, çıkarılmalıydı. İkinci olarak altını çizdiği nokta, bu kongerenin AP için son muhalefet kongresi oluşuydu. AP bundan böyle iktidara gidiyordu.

Bu söylediklerini lalettayin bir sözcü söyleseydi, koca Spor ve Sergi Sarayı alkıştan inim inler, yer yerinden oynardı. Fakat delegelerin gözünde harcanacak adam olarak görünen Eroğanın bütün bu dedikleri tabii güme gitti.

Eroğan raporu kıraat ettikten sonra başkanlık seçimlere geçilmesi ve dilek ve temennilerin seçimlerden sonra yapılmasını öneren bir takriri delegelerin oyuna sundu ve ortalık yine karıştı. «Halkın Çocuklarının başkanlık divanı konusunda kazandıkları başarının seçimlerde de kendilerine zararı dokunacağını hesaplamış olan "Bizim Liste" çiler seçimlerin ayni gün yapılma, sına kargı çıkmıştı. Başkanlık seçiminde olduğu gibi, «Halkın Çocukları» işi, bir olup bittiye-daha doğru bir deyimle gürültüye-getirmek istiyorlardı.

"Halkın Çocukları" derhal harekete geçtiler ve en iyi taktiğin başkanlık kürsüsünü kuşatmak ve ortalığı tozu dumana katmak olduğunu bir kere daha ispatladılar. Fakat Birolcular grubu da Beg Evliyaoğlunun milliyetçiler grubunu takviye alarak kürsü kuşatmasında savunmaya geçince, başkanlık, selâmeti yine kongereyi tatil edip ertesi güne bırakmakta buldu. Arada, gürültüyü dindirmek için Genel Başkan Vekili Saadettin Bilgiç, ikinci defa olarak kendini Ortaya koydu ve delegelerden yatışmalarını, oylarının kutsallığına saygı duyulacağını söyledi ve delegeler ancak yatıştılar.

İkinci gençlik günü

Pazar günü-o cayır cayır yanan sıcakta-gazeteciler ikiye bölünmek tehlikesiyle karşı karşıya geldiler. AP nin şenlikli kongresinin ikinci günü Spor ve Sergi Sarayında devam ederken bir başka partinin -iktidardaki CHP nin-bir ilçe kongresi de Şan sinamasında başlıyordu.

gazeteciler, asıl şenliğin AP de olacağını kestirerek CHP ninkine boş verdiler ve tam tersi bir gerçekle yüz yüze geldiler. AP kongresinin ikinci gününde şenlik durmuş, CHP ninkinde ise, kızılca kıyamet kopmuş yumruklar ve sandalyalar kongrede söz sahibi olmuşlardı. CHP de de, durum, AP ninkinin ayniydi. Orada da genel merkezciler ile bir çeşit «halkın çocukları» olan teşkilâtçılar çatışmışlar, ikisi arasında sıkışmış daha çok gençlerin toplaştığı «orta yolcular» ise, asıl kuvvetlerini harcamayıp bu hafta cuma yapılacak il kongresine saklamışlardı.

AP kongresinin ikinci gününde ise, hava son derece yumuşamış ve bir önceki günkü buzlar tamamen çözülmüş göründü. Ortada yapılacak tek iş kalmıştı; seçimler! Birinci günü dönen beş listenin üçü çekilmiş, adaylar iki kuvvetli listenin -«Halkın Çocukları» ile «Bizim Liste» nin-içinde hemhal olmuştu.

Delegelerden konuşmaya meraklı olanlar, adlarını daha kongre başlamadan kâtiplere yazdırmışlardı. Başkan kongreyi açar açmaz da soluğu mikrofon başında aldılar. Yalnız ortada konuşmak isteyenlerin göz korkutan kabarık bir sayısı

vardı. Tekinel, bunun da kolayını buldu. Onar dakikalık bir süre tayin etti ye oya sundu, kabul edildi.

Tenkitlerin açıklık noktası, Eroğanın partiye İstanbul gibi büyük ve önemli bir şehirde belediye başkanlığı gibi bir kilit noktasını kaybettirmesi teşkil ediyordu. Eroğan, oturduğu yan masada tenkitleri yedikçe ufaldı da ufaldı, öğleden sonra da adeta yer yarıldı yedi kat yerin dibine göçtü .

Bu arada günün incilerle bezenmiş konuşmasını AP nin dehşetengiz profesörü Aydın Yalçın yaptı. Beg Evliyaoğlundan sonra her yerde komünist ve özel teşebbüs düşmanı görmeye başlayan, hemen yarın bir totaliter rejimin gökten zenbille Türkiyeye ineceğine hükmeden dehşetengiz profesör, bunun mutlaka önlenmesinin gerektiğini söyledi ve kürsüden indi.

Yalçından sonra konuşanlar iki yol tutturmuşlardı. Birincisi, kulis için dışarıya dökülmüş kendi gruplarının propagandalarını rahatça yapmalarını sağlamak, ikincisi de doğrudan doğruya Eroğanı hedef alarak yaylım ateş açmak! Nitekim, durum öyle oldu. Konuşanların hepsi, partinin tek suçlusu Eroğanmış gib veriştirdikçe veriştirdiler ve söz sırası kendisine gelip Eroğan savunmaya geçince de salonu birerli ikişerli terkettiler. Öyle ki, başkanlık divanı da bu kargaşalığı önleyici herhangi bir tedbiri ne aradı, ne buldu.

Beg omuzlarda
Kahramanı

Kurban edilmesi çok önceden kararlaştırılmış Eroğan uzun savunması bir elinde, beyaz mendili öteki elinde konuştu, konuştu ve başının üstünde sallanan ipi kendi elleriyle boynuna geçirip - zahiri görünüşte si yas! intiharını tamamladı.

Af Satıcıları

İnsanlar -ve siyasi partiler- hayallerini gerçek sanmadıkları nisbette hedeflerine varırlar. Siyasi af konusu bunun bir misalidir. Mahkûm D.P, lilerden onların taraftarlarına ve bugünkü A.P, lilere, bir takım kimseler kendilerini şuna inandırmaktan hoşlanmaktadırlar: "Bütün millet affı istiyor!" Tıpkı bu kimselerin her seçimden önce "Bütün millet bizi tutuyor!" dediği gibi Halbuki A.P. hiç bir seçimde, bırakınız yüzde 80'leri, yüzde 60'ları, yüzde 50 kadar dahi oy alamamıştır ve daima yarının altında kalmıştır. Fakat bu gerçek A.P. propagandacılarını "Memlekette' biz ekseriyetteyiz", "20 milyon bilimle beraberdir" tarzında palavralardan alıkoyamamıştır.

Bilinmesi gereken bir nokta vardır: Türkiyede siyasî, af, bütün milletin arzusu değildir. Hatta tam aksine geniş bir millet tabakası, siyasi af olmasa bile bunun şekli ve havası konusunda son derece titizdir. Bundan dolayıdır ki bu mesele, eğer memleket havasının bir kaç zorlamada olduğu gibi tekrar karışması istenilmiyorsa, büyük bir dikkatle ve ustalıkla ele alınmak lazımdır. Halbuki AP. af işinde, bir anglo-sakson tâbirinde de. nildiği tarzda Porselen dükkânına girmiş bir inek" gibidir. İnek bu defa da, narin çin takımlarını kuyruk darbeleriyle yerle bir etmekten geri kalmamıştır. Bu kadar basiretsizlikte, bu kadar anlayışsızlıkta bir kasıt aramak dahi zer değildir. Her halde, Meclisin kapanmacı arefesinde A.P. nin hevesli Genel Başkan Vekili Saadettin Bilgicin İnönüyü spektaküler tarzda ziyaretiyle açılan af kampanyası affı yaklaştırmayacaktır. Uzaklaştırmış olduğunu söylemek bir hata sayılmamalıdır.

Eğer siyasî af, A.P. nin herkesi inandırmak istediği gibi, sadece "bir avuç insan" in muhalefetini çekiyor ise Bilgiç niçin İnönüye gidip affı onun çıkarmasını istemiştir? Meclis açıldığında C.H.P. yi devireceğini gürültüyle ilân ederek bir istikrarsızlık havasının yayılması gayesi peşinde koşan AP. bu kuvvetiyle, o halde, bunu kolaylıkla yapacak güçtedir Kampanyaya ne lüzum var? İsterse Meclisi hemen toplatır, isterse Kasımı bekler, siyasi af hakkındaki kanan tasarısını usulü gereğince getirir, oylatır, kanunlaştınr, tatbi kettirtir. AP kongrelerinde "Affı çıkarmış!" diye bağırmaktan daha gülünç bir davranış bulmak güçtür. A.P. kongrelerinde ancak "Affı çıkarıyoruz!" diye ilân olunur ve madem ki bu iş bu kadar kolaydır, hiç bir itina istememektedir, hiç bir allerjiye gebe değildir, hep "mevhum maniler" bunun karşısına çıkarılmaktadır, af A.P tarafından gerçekleştirilir, olur biter.

Ama, hayır! Memleketi batırmış olanları affetmek o kadar şerefli bir iştir ki ve A.P. rakibi C.H.P. yi o kadar sevmektedir ki Bilgiç bu şerefin mutlaka İnönüye, onun partisine ait olmasını istemektedir..

Açıkgöz! Hem af dersin, hem her çıkacağı zaman ineğin kuyruğunu porselen sıralarına doğru sallayıverirsin, hem de sanırsın ki herkesi kandırıyorsun

Çıkar affı, kasan şerefi be birader!

Grevler

İki tarafı keskin kılıç

Çok kimsede, Sıkı Yönetimin kalkmasiyle birlikte Türkiyede bir grev furyasının patlak vereceğine dair bir inanç bulunmaktaydı. Bu inanç, Sıkı Yönetimin kalkması üzerinden geçen iki haftanın sonunda yüreklerden kaybolmuştur. Vahim mahiyete taşıyan bir grev, böyle bir lüzum ortada bulunmadığından memleket hayatını sekteye uğratmamıştır. Sadece bir tek iş yerinde, patronu devlet olan, sendikası ise gazetecilerin elinde bulunan Devlet Matbaasında bir iş anlaşmazlığı grevle neticelenmiştir.

Ama orada cereyan eden ve iki tarafın da aşırı davranışının sonuca olan bazı hadiseler çeşitli tartış-

malara yol açmıştır. İlk gün. memurlar tarafından basılmış olan Resmî Gazetenin. işyerinden zorla ahaması haksız bir muamele olmuştur. Buna mukabil Sendikanın genç gazetecilerinin yok sakal bırakmak, yok Bulvarda gazete satmak gibi kendilerinden başka hiç kimsenin ilgisini çekmeyen çocuğumsu ve suni davranışları hadiseye bir hafiflik, hatta ciddiyetsizlik vermiştir. Bu arada Başbakan yardımcısı Kemal Satırın» sahibi bulunduğu Ulus gazetesinde bu grevden bahsedilmesini yasaklaması hemen, grevcilerin «Nerede kaldı Hükümetin tarafsızlığı? Eğer Başbakan Yardımcısının tutumu bu olursa, diğerleri ne yapmaz?» tarzındaki hücumlarını çekmiştir ama bu konuda haklı bulunanın Satır olduğunu görmemek imkanı yoktur. Fiili daresi grev ilân etmiş olan Sendika mensuplarının elinde olan Ulus, bir nevi bu grevin koruyucusu ve savunucusu gibi görünmek istidadı taşıdığından dolayıdır ki Satır müdahale etmiştir. Satır grevin aleyhinde bulunulmasını istememiştir. Ama Ulusun lehte vaziyet alması da şayanı arzu olmadığından gazetenin sahibi bu hadiseden hiç bahsedilmemesi prensibini koymuştur.

Bütün bunlara rağmen bazı çevreler, işçinin Hükümetten memnun bulunmadığı havasım bu hafta yaymaya çalışmaktan geri kalmadılar.

Gülün dikenleri

Aslında bu son derece sert bir hükümdür. Gerçi sendikalardan Hükümete karşı ufak tefek sızlanmalar duyulmaktadır ama giderek bunu, topyekûn işçinin, Hükümete karşı hoşnutsuzluğu olarak vasıflandırmak büyük insafsızlık olur. Zira işçinin bugün içinde bulunduğu çalışma düzeninin adeta tek yaratıcısı CHP dir. Grev, Lokavt ve Toplu Sözleşme Kanununu hazırlayan. Parlamentodan geçiren, uygulayan bugünkü Hükümetin başında bulunan Başbakan İnönüdür. Herhalde bu kanun işçiyi haklarından mahrum etmek için çıkarılmamıştır. Sendikalardan duyulan sızlanmalar bu çalışma düzenine sahip her demokratik ülkede - belki de fazlasıyla - görülebilecek niteliktedir, U ülkelerle Türkiye, arasındaki tek fark, bizde bu yeni düzene henüz alışılamamış olmam ve bu yüzden olayların kolayca sansasyon yapabilmesidır. O halde gerek idarecilere ve gerekse Bakanlara düşen iş, bu intikâl devresini mümkün mertebe az zararla ve çabuk atlatmak üzere özel bir titizlik göstermektir. Ama» basen bunun aksi de olmaktadır :

Basın-İşin grevcileri
Akıl için yol birdir

Oysa, bugüne kadar 500 binden fazla işçi, toplu sözleşmelerle rüyalarında dahi görmedikleri sosyal haklara, yüksek ücretlere kavuşmuşlardır. Doğrudan doğruya CHP nin olan bu başarının, manasız hatalarla gölgelenmemesi gerekir.

'Ağız torba değil ki...

n atman grevinde, sendikayla işveren arasında arabulucu seçilen Bayındırlık Bakanı Arif Hikmet Onatın Petrol İş Federasyonu yöneticilerine söylediği sözler bunlara bir misal teşkil etmektedir. Onat, kendisine biraz daha acele etmesini ve grev yüzünden her geçen gün zararın büyüdüğünü söyliyen sendikacılara :

«— Canım n'olmuş? İşçiler on gün istirahat etmiş, fena mı? Hangi zarardan bahsediyorsunuz siz? Kuyulardan petrolü çalmadınız ya, işçiler çalışmaya başlayınca gene çıkarıp satarız» diye cevap vermiştir. Bu arada Onatın unuttuğu husus, ekonomide istihsalden mahrumiyet ve bunun doğurduğu zararlar diye bir bahsin mevcut olduğudur.

Adalet Bakanı Sedat Çumralı ise, kendilerine Batmanda savcılık kanalıyla baskı yapıldığından yakınan bir sendikacıya :

«— Ne yapayım, iki savcı değişti. İkisi de bu işi kıvıramadı. Şimdi üçüncüsü geldi. O kıvıracak demiştir. Gerçi bütün bu örnekler daha çok yüzeyde kalan ufak tefek hatalardır ama kolayca reaksiyon göstermeğe müsait olan işçi muhitinde dalgalanmalar yaratmaktadır.

Bunun bir başka misali de Radyo Televizyon Kurumu Başkanı Ad» nan Öztrak tarafından verilmiştir, Öztrak 24 Temmuz İşçi Bayramı münasebetiyle radyoda konuşma yapmak isteyen Türk-İş yöneticilerinin kendisine sundukları konuşma metnindeki «Anayasa rejimini, nereden gelirse gelsin her türlü yıkıcı hareketlere karşı korumak uğrunda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyeceğimize andiçeriz.» cümlesini radyonun tarafsızlığına aykırı bularak beğenmemiş, metinden çıkarılmasını istemiştir. Bu konuda Öztrak :

«— Bu cümle, mevhum da olsa, bir grubu hedef tutmaktadır. Bunlar mahkeme kararı ile cevap hakkı elde ederlerse onları da konuşturmak gerekir. Bu yüzden cümlenin ve daha bazı kısımların metinden çıkarılmasını istedim» demektedir. Doğrusu bu tarafsızlığa Öztrak'tan başka hiç kimsenin ekli ermemiştir.

Olmak veya olmamak

İdari problemlerin yanı sıra toplu sözleşmelerin getirdiği bir diğer intibak güçlüğü de mali sahada kendini hissettirmektedir. Devlet sektörü ile yapılan toplu sözleşmeler bugüne kadar bütçeye 600 milyon liranın üstünde bir yük tahmil etmiştir. Bu miktarın ileride daha da büyüyerek yıl sonuna kadar 1 milyar 500 milyon lirayı bulacağı sanılmaktadır. Oysa, yeni vergi kanunları vaktinde çıkarılmadığından, sadece bu sebeple bütçe oldukça büyük bir açıkla karşı karşıyadır. Ayrıca, dış politikadaki son gelişmeler de devlete hayli ağır bir mal! külfet yüklemektedir. Bütün bunlara bir de 1,5 milyar liralık munzam ücret ilâve edilince açık, kapanması imkânsız bir hal almaktadır. Bu bakımdan Hükümetin en büyük hatası kanunların yürürlüğe girmesi ile birlikte gerekli tedbirleri almaması ve halâ belirli bir ücret politikasının tesbit edilememiş bulunmasıdır. Gerçi bu konuda devletin işveren olduğu iş yerlerinde, tarafları karşı karşıya bırakmak üzere alınmış bulunan bir karar mevcuttur ama bu prensip çok defa bölgedeki ücret dengesini korumak amacıyla uygulanamamakta ve Hükümet sözleşmelerde aktif rol oynamağa mecbur kalmaktadır. Bunun en tipik örneği son Batman grevinde görülmüştür.

Toplu sözleşmelerin bu tempo içinde tamamlanması, Hükümeti kelimenin tam anlamıyla bir açmazla karşı karşıya bırakacaktır. Zira değil bu 1,5 milyar liralık ücret artışını karşılamak, normal bütçe açığını bile kapatmak Maliye Bakanı Ferit Melen için çözümü son derece çetin bir mesele haline gelmiştir. Zira bu miktarın karşılanması için iki yol vardır. Ya yatırımlarda, bir diğer deyimle plân hedeflerinde bir miktar fedakârlık edilecektir ki, bunu düşünmek dahi imkânsızdır. Ya da geçen yıl olduğu gibi gene munzam gelir kaynakları aranacak, yani yeni vergilere gidilecektir. Tabii bu yol da, şimdilik düşünülmemektedir.

Bugünlerde Hükümet bütün ümidini Hükümet - İşçi - İşveren temsilcilerinden kurulu bir komisyona bağlamış bulunmaktadır. Komisyon plân hedefleriyle toplu sözleşme düzeni arasında koordinasyonu sağlamak üzere çalışmaktır. Bunda taraflar iyi niyet gösterirler ve komisyon başarı kazanırsa Türkiye'de grev mefhumu bir büyük presti] kazanacaktır.

Siyaset Felsefesi!

Şu, aşağıya aldığımız astırlar dikkatle ve ibretle okunmalıdır. Onlarda, bütün bir siyaset felsefesi yat maktadır:

Şu anda, bütün İzmir halkı, bir Devlet Bakanına karşıdır. Bu Bakan, bağımsız hüviyette olsan olmasın, CHP'ne bağlıdır, ona angajedir. Böylece, bütün bir İzmir halkı CHP idaresinden heyecanla, asabiyetle şekvacıdır.

Hâdisede kim haklı kim haksız? Bunun o kadar önemi yok. Belki Bakan tatmin eder bir savunma yapmaya da muvaffak olar. Bunun da siyasi önemi yok. Demokratik nizam içinde yaşadığımıza, oyun büyük degeri olduğuna, oy avcılığı yapılmasa bile boşu boşuna oy kaybetmenin hiç ama hiç âlemi bulunmadığına göre, Halkçılar bu olay muvacehesinde kara kara düşünseler yeridir. Hele CHP İzmir Senatör ve Milletvekillerinin halleri dumandır.

Siyasi adam: Bütün bu patırtıya, bu fire verme olayına, şu kritik zamanda ne lüzum vardı? Diyecektir. Mesele, medreseye düşmeksizin düşünülürse, bu sitem haklı olur. Evet ne lüzum vardı?"

Bu satırlar bir AP organında yayınlanmaktadır ve bir AP sözcüsü, nün kaleminden çıkmaktadır. Her şey oy için! Dünün bu siyaset felsefesinin, yarının da siyaset felsefesi olacağını AP takımı açık alınla, gururla, iftiharla ilân etmektedir ve bu felsefeyi benimsemediğinden dolayı CHP'ye "atak" gözüyle bakmaktadır.

Malik Yolaç

Ne zaman?

Bu felsefeyi şahikasına çıkaran bir idareci takımı 27 Mayısta tarumar edildikten, başlarına dünya yıkıldıktan dört sene sonra.. İnsanların biç ibret almadıklarına bundan daha güzel bir delil bulmak güçtür.

Sözcünün bahis konusu ettiği hadise, bir İzmir kulübünün yaptığı şikedir. Akıllı sözcü, Devlet Bakam Malik Yolaça tavsiye ediyor: "Şike varmış yahut şike yokmuş, sana ne be birader! Sen İzmirden oy almaya bak.. Ne kızdırırsın, İzmirlileri? Ver İzmire, Spor-Totodan biraz para, yap İzmirli senatör Ve milletvekillerinin dediklerini, bölge bölge dağıt nimetleri, bak nasıl toplarsın oyları! Yok ‚spor hayatı temizlenecekmiş de, yok sporcu ahlâkı korunacaknuş da.. Sana mı kaldı, bunlar? Oy! Sen ona Çevir gözlerini.. Aptal, sen de.."

Lâf aramızda, dünün politikacısı Malik Yolaçı hiç bir şey, bu tenkit kadar, devlet adamlığı payesine yükseltemezdi. Zira AP sözcüsü, kendi görüşüne göre bir politikacının nasıl olmaması gerektiğini anlatırken memlekette alladığı politikacı tipinin de portresini çizmiştir.

Kıbrıs

Bölünmeler başlıyor

Kıbrısın sakallı rum lideri Makarios, bu hafta içinde, şimdiye kadar hiç anlatılmadık bir şekilde, beyanat üzerine beyanat verdi, bol bol konuştu. Konuşmalarının bazılarında Kıbrıs anlaşmazlığının görüşme yoluyla çözülmesine imkan olmadığım söyledi, bazılarında ramların adaya yapılacak bir türk müdahalesine karşı artık hazırlıklı bulunduklarını ileri sürdü, bazılarında da Kıbrıs meselesinin en kısa zamanda Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna götürülmesine taraftar olduğunu belirtti. Bir tanesinde de, Adada bir NATO üssünün kurulmasının ve Kıbrıstaki türk birliğinin bu üs içinde bırakılmasının söz konusu olamayacağını açıkladı.

Çetebaşı Makariosun bu hafta içinde şimdiye kadar sıkı sıkıya kapadığı ağzını açması, sakallı liderin sesini yeniden duyurmak için çırpındığını gösteren en açık belirtidir. Gerçekten, son aylar İçinde alabildiğine gelişen olaylar sakallı politikacıyı ikinci plâna itmiş bulunuyor.. Bunun sonucu olarak, ipler Makariosun elinden çıkmış ve Yunan hükümetiyle Enosisçilerin eline geçmiştir. İşte Makarios, bu günlerde, ipleri yeniden kendi eline atmak çabası içindedir.

Yunan hükümetiyle Makarios arasında önemli bir görüş ayrılığı oldurğunu gösteren en belli işaret, sakallı liderin Adada kurulması istenen NATO üssü konusunda takındığı tavırdır. Kıbrısta bir NATO üssü kurulması, anlaşıldığına göre Yunan Başbakanı Papandreunun geçen hafta yaptığı Londra ziyareti sırasında ortaya atılmıştır. Londrada ısrarla dolaşan söylentilere göre. Papandreu, geçen hafta Sir Alec Douglas-Home'la yaptığı görüşmelerde Kıbrısın Yunanistanla birleşmesi konusunda ısrar etmiş, fakat buna karşılık Yunan hükümetinin Türkiyeye bazı tavizler vermeye hazır olduğunu da bildirmiştir. Bunun üzerine, İngiliz hükümeti bu tavizin ne olabileceğini öğrenmek istemişlerdir. Ünlü Times gazetesine göre, Papandreu, buna karşılık şu teklifi ileri sürmüştür : Kıbrıs Yunanistanla birleş, tikten sonra Adada bir NATO üssü kurulmalıdır. Adada bulunan Türk alayı bu üstte göre. almalı, üssün komutasına Türk subayları da katılmalıdır. Böylelikle, Türk hükümeti, bir yunan yüksek komiserinin otoritesi altına girecek Kıbrıstan Türkiyeye bir saldırı gelmeyeceğine emin olabilecektir.

Gene Times gazetesine göre, Adadan göç etmek isteyen Kıbrıslı türklerin yerleştirilmesi için, Atina hükümeti Meis adasını gözden çıkarmış bulunmaktadır. Bundan başka, Adadan ayrılacak türklere "cömertçe" tazminat da verilecektir. Yunan yönetimi altında yaşamaya razı olanlara gelince, bunların hakları belirli bir süre için Birleşmiş Milletlerin teminatı altına konacak, her çeşit hukukî garantiyi sağlamak amacıyla iki tarafın eşıt ölçüde temsil edileceği bir mahkemeler sistemi kurulacaktır.

Kulağa Küpe

Buyuran bekliyoruz !

Sayın *Papandreu*
Yunan Başbakanı
Atina

Kıymetli ordunuzun hareketlerini, ellerimizi sevinçle uğuşturarak takip ediyoruz, Ama hudutlarımızda uçak uçurmak, karasularımız yakınına dehşetli donanmanızı göndermek, muhteşem birliklerinizi Trakyada dolaştırmak yetmez. Bir adım daha atmanız gerekiyor, O adımımızı sabırsızlıkla beklediğimizi yüreğimizin bütün samimiyetiyle bildiririz. Son adımınızı da atınız ki bize hiç kimsenin bir şey söylemeye hakkı olmaksızın biz sizin o hoca burnunuza ediverelim.

Verin say gitarımızla
(Aslının aynıdır)

Papandreu ve Sir Alec pouglasHome
Kolunu vermiş, alamıyor

Papazın hiddetti

İlk bakışta bir görüşmeye başlangıç sayılabilecek gibi görünen bu yunan teklifleri Lefkoşede duyulur duyulmaz, Makariosu büyük bir kızgınlık almıştır. Papandreu ile Atinada bundan üç ay kadar önce vardıkları Dirlikte yürüme prensibine rağmen, Yunan Başbakanının kendisine danış, madan önce Washingtona, sonra da Londraya gitmesi sakallı çeteciyi zaten çileden çıkarmıştı. Fakat şimdi bir de kendi sırtından pazarlığa giriştiğini öğrenince, kızgınlığı büsbütün çoğalmıştır. Nitekim, bu hafta başında Yunan Başbakanıyla yeniden görüşmeler yapmak üzere Atinaya giderken, amacının Yunan hükümetine Kıbrıs ve Yunan hükümetlerinin ortak siyaset hattını muhafaza kararım bir kere daha teyid ettirmek olduğunu söylemekten kaçınmamıştır. Makariosa göre, Kıbrıs anlaşmazlığının son üç ay içinde geçirdiği muhtelif safhalardan sonra, yunan idarecileriyle yüzyüze görüşmek kaçınılmaz bir hal almıştа.

Gene Makariosun Lefkoşeden ayrılmadan önce söylediğine göre, Kıbrıs anlaşmazlığı müzakere yolu ile çözülemez. Gerçekten, çetebaşı, Atinala yaptığı görüşmeler sırasında bu iddasından bir türlü vazgeçmemiş ve Papanderuyu Birleşik Amerika ile İn-

gilterenin baskısına boyun eğip helenizine ihanet etmekle suçlamıştır. Fakat Makarios bu' suçlamayı yapar. ken ölçüyü kaçırmamaya son derece dikkat etmiş olmalıdır, çünkü şu sırada Kıbrısta hemen Enosise gitmek isteyenler ipleri ellerinde tutmaktadır. lar ve bunların Makariosu tekrar Manastıra göndermeleri işten bile değil. dir.

Sakallı çeteci, Atmada, Papandreuyu Kıbrıs anlaşmazlığının Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna götürülmesi gereğine inandırmaya çalışmıştır. Papamı hesabına göre, eğer Genel Kurul Kıbrıs halkının kendi geleceğini kendi kararlaştırma hakkını teyid eden bir karar alır ve Yunanistanla birleşme ancak bir kamu oyu yoklaması ü. zerine gerçekleşirse, o saman Kıbrısı Yunanistana katma şerefi kendinin otacak ve politik kuvveti çoğalacaktır. Yok, birleşme bir milletlerarası anlaş, ma sonunda olursa, o zaman Makarios çok arka planlara itilecektir. Buna karşılık Papandreu da, Türkiyenin. onunla beraber Birleşik Amerika ve İngilterenin bir olup bittiyi kabul etmeyeceklerini çok iyi anladığı için, anlaşmazlığın Birleşmiş Milletler Genel Kurulundan çok ilgili taraflar arasında çözülmesini uygun görmektedir.

Kısaca özetlemek gerekirse, Makariosla Papandreunun bu hafta başın. da Atinada yaptığı görüşme, yayınlanan bildirideki şatafatlı sözler ne olursa olsun, bu iki politikayı birbirine yaklaştıracağına araya derin bir uçurum koymuştur. Bu uçurumun kapanması da, öyle o kadar kolay olmaya, caktır.

Sarın sonu selâmettir. -

Kıbrıs anlaşmazlığının rum çığırtkanları kendi aralarında -ve kendi akıllarınca- ganimet kavgasına düşmüş, didinip dururlarken, Türkiye, bütün sükûnet ve yakarıyla olayları izlemeye devam etmektedir. Bu anlaşmazlığın kendi istemediği, kabul etmediği bir şekilde çözülmeyeceğini bilen Türkiye, milletlerarası anlaşmaların kendine Verdiği haklardan hiç. bir şekilde vaz geçmeyecektir. Eğer Makarios Kıbrıs anlaşmazlığını Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna götürmek kararında direnir ve bu iste. ğini Genel Kurul gündemine koydurmaya muvaffak olursa, o zaman Türkiyenîn de söylenecek sözü vardır.

Anlaşmazlık Genel Kurul önüne getirildiği takdirde. Kıbrıslı rumlar ve Yanan hükümeti, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının milletlerin kendi gele. ceklerini kendi kararlaştırmaları ilkesiyle ilgili hükümlerini zorlayarak. Kıbrıstaki çoğunluğun Yunanistanla birleşmek istediğini anlatmaya çalışacaklardır. O zaman Türkiye de A. dadaki türk halkın aynı ilkeden faydalanması gerektiğini söylerse, bu haklı sözleri dinleyecek kulak bulman hiç de romların sandığı gibi uzak bir ihtimal değildir. Kaldı ki, Türkiyelim Kıbrıs üzerinde milletlerarası anlaş. malarla kurulup tanınmış hakları da vardır. Milletlerin kendi geleceklerini kendileri kararlaştırmaları nasıl bir Birleşmiş Milletler ilkesiyse, aynı şekilde, milletlerarası anlaşmalara saygı ve bağlılık da bir Birleşmiş Milletler ilkesidir. Kıbrıs anlaşmazlığı Genel Kurula geldiği zaman, bu hususu göz önüne alacakların sayısı hiç de az olmayacaktır.

Şecaat arzederken.,

Gerçekten, Birleşmiş Milletlerin Kıbrıs anlaşmazlığındaki tutumu her geçen gün biraz daha değişmektedir. Başlangıçta Adadaki rum yaygaracıların büyük etkisi altında kalan Bir. leşmiş Milletler yetkilileri, şimdi gerçekleri anlamış olmalılar ki, eskisi kadar çetebaşının yanında yer almamakta, her olup bitene göz yumma. maktadırlar. Bu arada, geçen haftalar içinde Londra ve Cenevrede görüşmeler yapan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U'Thant da Makariostan Adadaki asker ve silâh yığılmasına bir son verilmesini ve Ada limanlarının Birleşmiş Milletler görevlilerinin deneti altına bırakılmasını istemiştir.

Makariosun bu isteğe verdiği cevap bir cüret ve küstahlık örneğidir. Çetebaşına göre, rumlar, Adada asker ve silâh yığınağı yapıyorlarsa bunun sebebi, bir türk saldırısından korkulmasıdır. Türkler, kendi vatanlarında, Kıbrısa saldırmak için hazırlanmakta, dırlar. Eğer Birleşmiş Milletler mutlaka bir yeri denetlemek istiyorsa, Türkiyenin yaptığı hazırlıkları denetlemelidir!

Akıllara durgunluk verecek türden olan bu cevap, Makariosun ne kadar gerçeklerden uzak ve uzlaşılmaz bir insan olduğunu açıkça ortaya koy. maktadır.

Şakacılar sizi...

Yabancı kaynaklardan alına bir habere göre, eğer Türkiye Kıbrısa asker çıkaracak ve bu yüzden Yunanistanla çatışacak olursa, Suriyeli komşularımız Yunanistanın yardımına koşacaklarmış. Nasıl mi? Gayet basit, askerlerini hemen Hataya sürerek.. Gerçi Yunanistanla Suriye bu konuda öyle allı pullu, altı imzalı bir andlaşma yapmamışlar ama, Şam Hükümeti, Atinaya sözlü bir teminat vermiş, kendine güvenebileceğini bildirmiş.

Hani, haberin böylesine, doğrusu can kurban. Şimdi Yunanlılar kendilerini ne kadar kuvvetli saysalar yeri var. Değil mi ki Suriyeli komşularımız onlarına yanında yer aldılar, artık bu dünyada sırtlan yere gelir mi hiç?

Türkçede yerleşmiş bir halk sözü, "kendi başım bağlayamayan, gelin başı bağlarmış" der. Suriyelilerin davranışını hiçbir şey bundan daha iyi anlatamaz. Yıllar yılıdır Hatay için salladıkları palavralar bir tarafa, Suriyeli komşularımız şu sırada kendi iç işlerini doğru düzgün yönetecek yeterlikte görünmüyorlar. Çok değil, beş altı yıl içinde önce Mısırla, sonra da bakla birleşip boşandılar, şimdi de kime yamanacaklarını düşünüp duruyorlar. Anlaşılan, ortalıkta kala kala Yunanistanı bulmuş olacaklar ki, iki buçuk asker bozuntusuna güvenip, ona kur yapıyorlar.

Gerçi Yunanlıların Suriyenin bu sözlerini ciddiye alacak kadar aklı yitirdikleri düşünülemez ama, olur da, Şamlı idarecilerin kendilerine iyi kötü yardımları dokunacağını sanıyorlarsa, hemen hatırlatalım, sakin araplara güvenip de olur olmaz maceralara girişmeye klkışmasınlar. Gene bir türk halk sözü, "kelin mememi olsa, kendi başına sürer" der. Arap dostlarımız da. eğer bir erkeklik gösterisinde başarı kazanacak türden insanlar olsalardı, oturdukları yerde atıp tutacaklarına, bir avuç İsrailliyle başa çıkmaya çalışırlardı.

Haydi canım sende nerde onlarda bu yürek?

D I Ş G E Z İ L E R

Amerika

"Goldwater Vakası"

(Kapaktaki Olay)

Aşağıdaki yazı, bundan bir süre önce Amerikayı görmüş olan Başyazarımla Metin Toker tarafından kaleme alınmıştır. Metin Toker Amerikadan döndüğünde Cumhuriyetçilerin adayı olarak mutlaka Goldwater'in seçileceğini bildirmiş ve arkadaşlarına yarı lâtife, yarı ciddi "Amerikaya giderken ırk. ayırımına hararetle karşıydım, dönüşte bunun hararetli bir taraftarıyım demiştir. Bu, aşağıdaki yomdan da sezileceği gibi, hadiseleri uzaktan ve teori sahasında değerlendirmekle içinden ve fiiliyat sahasında değerlendirmek arasındaki farkın bir neticesi" dir. O bakımdan, Amerikada cereyan eden son hadiselerin bir izahını Metin Tokerin kalemimden okumanın ilgi çekici olacağına inanıyoruz.

Goldwater taraftarlarının mitingi

Kum gibi insan

Washington'a vardığım zaman, saat sabahın birbuçuğuydu. PAA uçağı New York'a vaktinde geldi ama orada iki saat beklemek zorunda kaldık. New York'taki hava alam trafik kesafetini karşılayamıyor. Uçaklar ve havada, ya alanda sıra beklemek zorunda kalıyorlar. Evvelâ bir saat bekliyeceğimiz bildirildi, sonra bu iki saate gıktı. Bir kaç gün sonra Washington'dan Newyork'a dönerken de uçaklar, pistte kuyruk olduk ve bizim uçağımız normal saatinden bir saat sonra havalanabildi. Taksi kuyruğu gibi bir uçak kuyruğunu ilk defa Amerikada gördüm.

Washington'da Statler-Hilton otelinde kalıyordum.. Otele geldiğimde çok sayıda zenciyle karşılaştım Oda soruyorlar, odaya çıkı • yortar, odadan iniyorlardı Washington, nüfusunun yarıdan fazlası zenci olan bir Amerikan beldesidir. O bakımdan fazla şaşırmadım, fazla da önem vermedim. Rastladığım zencilerin miktarının, her şeye rağmen biraz çok gelmesine rağmen.

Fakat ertesi sabah aşağıya indiğimde otel "kara fatma" denilen böceklerin istilâsına uğramış gibiydi. Her taraf zenci doluydu: Kadınlar, erkekler, genç kızlar, delikanlılar. Bunların arasında bazı beyazlara da rastlanıyordu, O zaman tarlana vardım: Otelde bir toplantı vardı. Amerikalılar buna «Con - vention» diyorlar. Toplantısını yapan, Amerikada en fazla üyeye sahip olan Renkli Halkın İlerlemesi için Milli Birlik adlı teşkilâttı. Zenciler ve az sayıdaki beyaz üyeler yakalarında bu teşkilâtın isminin baş harflerini teşkil , eden NAACP rozetini taşıyorlardı. İki bine. yakın zenci vardı.

Toplantı üç gün sürdü. İlk gün otelin bütün salonları zenci kokuyordu. İkinci akşam, benim kapısı kilitli odama, havalandırma tertibatına rağmen bu koku dolmuştu Üçüncü gece çıldırmak işten değildi: Otelin her tarafı, benim yastığımın altına kadar, zenci kokuyordu. Bu ekşi, buruk, takammül edilmez bir koku. Zencinin teni böyle kokuyor. Üstelik zenci, bizim hacı yağı dediğimiz yağlara da, esanslara da düşkün. Bunların hepsi bir araya gelince dayanılmaz bir koku teşekkül ediyor.

Otelden, Washingtoh'un o berbat ikliminin rutubetli bir sıcak hamam haline soktuğu sokaklara çıktığımda bile burnumdan zenci kokusu gitmiyordu. Bu koku daha bir kaç gün burnumda kaldı.

Godwater'in zaferi, bu koku» nun reaksiyonudur.

Bekâra karı boşamak

Aklı başında bir aydın insanın ırk ayrımına karşı olmaması imkânsızdır. Ama siz hiç zenci kokusu kokladınız mı? Bu kokuda elbetteki zencinin kabahati yoktur. Belki biz beyazlar da onların burnuna öyle kokuyoruz. Geçenlerde bir uçak yolculuğunda lan Fleming'in son James Bond'unu okuyordum. Japonyada geçen, "Sadece iki kere yaşarsınız" adında bir kitap, Orada bir japon, James Bond'a, sarı ırktan bir kimseye beyaz dertlilerin fena koktuğunu söylüyordu. Gerçekten de, dünyanın, en temiz ırkı olan bu ırkın biz beyazların kokumuzdan hoşlanmaması kabildir. Belki, beyaz kedinin de burnuna siyah kedinin kokusu fena kokuyor. Bunlar şüphesiz tabiat hadiseleridir ve tabiat ha-

dizelerinden dolayı insanları XX. Asrın ikinci yarısında ayırımlara tabi tutmanın hiç bir mânası yoktur. Nitekim Amerikada son çıkan Medenî Haklar Kanunu da bu mantıki düşüncenin neticesidir.

Ama o koku! O koku fizikîdir ve hiç bir mantıkla bir beyazı binlerce zencinin kokusunu mecburen koklamaya razı etmek kabil değildir. Medeni Haklar Kanunu nasıl mantığın icabıysa, ona karşı beliren mukavemeti de fizyolojik bir olay olarak değerlendirmek lâzımdır. Zaten böyle bir temeli olmasaydı, Zenci Meselesi Amerikayı altüst edecek bir ölçüye yükselmezdi.

Bir Amerikalı bana şöyle dedi :

«— Irk ayırımına karşı olmak kolaydır. Ama sorarım size, bir kızınız olsa, damadınızın zenci olmasını arzular mısınız ve çikolata rengi torunlar çok mu hoşunuza gider?»

Bu sözde gerçek payı olduğunu kabul etmek lâzımdır. Rengi değişik damat veya gelin! Bengi değişik torunlar! Biz ki, dini değişik damat veya geline, dini değişik torunlara tahammül etmek için kendimizi zorlamak mecburiyetindeyiz dir. Eğer Amerikalı, zenciyi eşit haklara sahip görmek İstemiyorsa onu tamamile haksız ve insafsız bulmanın da haklı ve insaflı bir tarafı yoktur.

Bekâra kan boşamak kolay gelir. Onun gibi, bir Zenci Meselesiyle karsı karşıya bulunmayanların ırk ayırımının devamı için savaşanları anlaması elbette kolay değildir.

Değişik âdetler

Bir başka Amerikalı, zencilerle beyazların aynı yüzme havuzuna girebilmeleri hakkının havuz dışındakiler için başka, havuz içindekiler için başka mâna taşıdığını hatırlattı. Bugün Amerikada bir fiili durum vardır: Zenci, beyaza nisbetle geridir ve geriliğin bütün handikaplarını taşımaktadır. Pistir. Serkeştir. Bir hak kendisine verildiğinde onu mutlaka suistimal etmektedir. İçkiye zerrece tahammülü yoktur. Cinsi hislerine hâkim değildir. 18 yaşındaki zenci çocuklar bir kadeh içki içtiklerinde 70 yaşındaki kadınların zorla ırzına geçmektedirler.

Gerçi bu bir «Tavuk mu yumurtadan çıkar, yumurta mı tavuktan çıkar?», meselesidir. Zencinin bu hali mi ırk ayırımının neticesidir, yoksa ırk ayrımı mı zencinin bu halinin sebebidir, buna kesin cevap vermenin imkânı yoktur. Bugün mamur ye müreffeh Amerikada dünya kadar gecekondu vardır, sefalet son haddindedir ve o hayatı yaşayanların çoğunluğu zencilerdir. NewYork'un Harlemindeki sefalet çapında bir sefalete rastlamak için Uzak Doğuya ve Güney Amerikaya gitmek lâzımdır. Hiç bir çevrede suç miktarı ve nisbeti Amerikadaki zenci çevresinde olduğu kadar büyük değildir. Beyaz, zenciden korkmakta, onun kendisini ezeceğini düşünmektedir. Onun için, Amerika nüfusundaki zenci nisbetinin bilhassa muhaceret kanunlarıyla daima aynı, yüzde on civarında tutulması bir büyük meseledir. Buna her Amerikan hükümeti daima dikkat göstermiştir.

Goldwater bütün bunların istismarcısıdır. Zenci meselesi halledilmek lâzımdır. Doğru. Zenciler insan gibi yaşamalıdırlar. O da doğru. Zenciler beyazlara tanınan haklardan faydalanmalıdırlar. Doğru. Ama bunun neticesi, beyaz Amerikalının zenci amelikalıların kokusuna tahammülüdür. İş bu fizyolojik noktaya gelinde, Goldwater onun istismarcısı olarak ortaya çıkmıştır. Ben, o kokuya üç gün dayanamadım. Ondan dolayıdır ki bu fizyolojik hadisenin kuvvetini kolaylıkla ve rahatlıkla anladım. Statlar - Hilton'dân ayrıldığım dakikada emindim ki Goldwater bütün barikatları yıkıp geçecek ve Cumhuriyetçi Partinin adaylığını kazanacaktır.

Nitekim, kazandı da...

Başka hisler

Zencilere karşı reaksiyon, Amerikalının içindeki tek reaksiyon değildir. Amerikalı çok komplekse sahip bir insandır ve aslında bedbahttır. Dünya liderliği, omuzlarına fazla ağır gelmektedir. O kadar yardım yaptığı halde herkesin kendisini tenkit etmesine kızgındır. Komünizmden, mikroptan korkar gibi korkmaktadır ve onu bir umacı gözüyle görmekte -

Goldwater eşi ile
Talihin kudreti

dir. Elinde kuvvet ve kudret olduğu halde bunları kullanamamak, bîr takım boyun eğmelere mecbur kalmak kendisini üzmektedir.

Goldwater bütün bu hisleri kanalize eden cereyandır. Bu cereyanın, muhafazakârlıkla bir ilgisi yok**tur.** Meselâ Cumhuriyetçilerde bir vakitler Taft'ın temsil ettiği zihniyet bu değildir. Bu, John Foster Dul**les'in** ehlisalip ruhu da olmaktan uzaktır. Goldwater'i Hitlere benze**tenler** çoktur. Goldwater şüphesiz nazi yahut faşist sayılamaz. Ama Hitler 1930'ların Almanyasında nasıl Almanların bir takım huzursuz hislerini istismar ederek, onları kendi demagojisinde eriterek kuvvet sahibi oldu ve iktidara geldiyse Goldwater de Amerikan halkının bir kısmının bu çeşit hislerini ele almış, o hislere bir cevâp olarak ortaya çıkmış, o sayede başarı kazanmıştır.

Goldwater bu başarısını sadece demagojiye medyun değildir. Goldwater essiz demagoji örnekleri sayılacak «Hürriyetin savunulmasında aşırılık bir suç değildir", "Adaletin sağlanmasına çalışılırken i**ti**dal bir fazilet sayılmaz" neviinden sloganları başariyle kullanmış ve Cumhuriyetçilerin Seçim Toplantısında oy sahibi olan delegelere tesir etmiştir. Ama bunun yanında Goldwater, şampiyonluğunu yaptığı «kuvvet istimali»ni de ihmal etmemiştir. Toplantıda Goldwater'in adamları tıpkı Hitlerin Kahverenkli Gömleklileri gibi hareket etmişlerdir.

O kadar ki, konuşturulmasma yuhalarla imkân bırakılmak istenilmeyen mutedil Nelson Rockefeller kürsüden bu isterik militanlara şöyle söylemek mecburiyetinde kalmıştır :

«— Hanımlar, beyler unutmayınız ki burası, daha, bir hür memlekettir"

Militanların faaliyeti

Goldwater'i Cumhuriyetçi Partinin Başkan adaylığına, görülmemiş bir gayretle çalışan taraftarları getirip oturtmuşlardır. Büyük Kongrenin delege seçimleri nin yapıldığı eyaletlerde bu taraftarlar Cumhuriyetçi Partinin üyelerinin evlerini teker teker dolaşmışlar, onları sandık başına götürmüşler, Arizonalı senatörün propagandasını yapmışlardır. San Fransiseo'daki Büyük Kongrede ise bu taraftarlar bir tedhiş ve baskı havası yaratmışlar, hisleri tahrik etmişler, bağırışıp çağırışlarla toplantıya hâkim olmuşlardır. Bunlara, bizde kullanılan tâbirle «Sabah erken kalkan sokak külhanbeyleri» demek kabildir. Bunlar, kopardıkları gürültüyle Goldwaterin muarızlarım susturmuşlar, onların yaptıkları teklifleri reddetmiş terdir.

Bir ara, Rockefeller söz aldığında patırdı öylesine ayyuka çıkmıştır ki Goldwater ekibinin elebaşıları salondaki kendi taraftarlarının şeflerine, aralarında kurdukları bir nevi telsiz telefon şebekesi vasıtasıyla sükûnet tavsiye etmişlerdir. Fakat bu şefler, bütün gayretlerine rağmen duruma hakim olamamışlardır.

Büyük babası Polonyadan gelen Goldwater adında bir yahudi muhacir olan, fakat babası protestan bir kadınla evlenip oğlunu vaftiz ettirmiş bulunan Barry Morris Goldwater -bir milyonerdir ve inanılmaz derecede lüks hayat sürmektedir- seçim konuşmalarında kendi taraftarlarının seviyesine uygun sözler etmiştir. Rakibi Johnson'u

«Şimdiye kadar gördüğü en büyük sahtekâr» olarak ilân eden Goldwater Başkan adaylığını kazandıktan sonra bu «En büyük sahtekâr» ile karşılıklı oturup görüşmüş ve bazı hususlarda mutabakata var - mıştır. Bildirildiğine göre bu mutabakat noktalarından biri, Zenci meselesinin seçim kampanyası sırasında kullanılmamasıdır.

Zira Goldwater'in Başkan adaylığına seçilmesi zenciler için bardağı taşıran damla olmuşa benzemektedir. Şimdi, zorbalığa girişenler zencilerdir ve bunun için NewYork u seçmişlerdir.

Karanlık istikbâl

Zenci teşkilâtları uzun süre Amerikada, zencilerin şiddet hareketine geçmelerine mani olmak için gayret göstermişlerdir. Bu gayret ve zencilerin bu itidalidir ki kendilerine Medenî Haklar Kanununu kazandırtmıştır. Zenci meselesinde en doğru sözü Başkan John son söylemiştir, Başkan, zencilerin Amerikaya niçin geldiklerinin tartışılması, hallerinin niçin böyle olduğunun araştırılması zamanının geçtiğini belirtmiş, durumun mutlaka değiştirilmesi gerektiği noktası üzerinde, durmuştur. Fakat zencilerin kanlı gösterilere geçmeleri Medenî Kanunun bilhassa güneydeki tatbikatını büsbütün güçleştireceği gibi zencilerin kazandıkları sempatiye de zarar verecektir. Zira bilhassa Kuzey, kendi bölgesinde bir Zenci Meselesi büyük çapta olmadığından bu dâvanın savunucusu vaziyetindedir.

Amerikadaki kanaat şudur : "Eğer bir şey olmazsa, Johnson kazanacaktır!» Bugün Amerikada ce reyan eden hâdiseler bu «bir şey» midir, değil midir? Bir teşhis koymak için zaman henüz erkendir. Fakat hâdiseler bastırılamazsa ve zenciler sükûnete gelemezlerse Johnson'un seçim şansı bugünkü kuvvetinde mutlaka birşeyler kaybedecek ve Amerikalının Goldwater tarafından temsil edilen tarafı ağır basmaya basacaktır.

Zencinin korkusuna tahammül bu kadar güçken onun tedhişim ve zorbalığını çekmek Amerikalıya hiç kolay gelmiyecekttr.

Kahve

Bir fincan kahve için

1963 eylülünde Brezilyada muazzam bir orman yangını oklu ve İstanbul dan Sivasa kadar bir saha tamamen yandı. Yanan ormanlar hep kahve ağaçlarıydı. Bu yetmiyormuş gibi, bir kaç ay sonra meydana gelen bir don, bu sefer daha büyük zarara yol açtı ve her yıl 20.25 milyon çuval civarında idrak edilen kahve rekoltesi bir den bire 8-10 milyon çuvala düştü. Bu sebeple geçen yıldan bert dünya piyasalarında kahve fiatları muntazaman yükselmektedir.

Yangın esnasında 640 dolar olan kahve, o günden bu yana 1000 doları geçmiştir. '

Bu kadar muazzam bir zarar yüzünden fiatların bu seviyeye yükseleceği esasen belliydi. Onun için eylül ayından sonra, dünya piyasaların da kahve üzerine îşler büyük bir hararet kazanmışi, kahve partileri adeta kapanın elinde kalmıştır. Buna karşılık Türkiyenin kahve ihtiyacını kar. şılamak için Tekel idaresinin bir yıla yakın bir zamandır göstermiş olduğu ağırlık ve adeta pahalı mal teminine çalışır gibi bir tavrı takınması, memleketin külliyetli miktarda döviz kay batta uğramasına sebebiyet vermiştir.

Öp babanın elini

Temmuzda — 1964 değil, 1963 — yayınlanan Resmî Gazetede tahsisli ithâl malları listesinde, 09.01.11 güm rük tarife ve istatistik numarası ile Gümrük ve Tekel Bakanlığı emrinde olmak üzere, çiğ kahveye 400 bin dolar tahsis edilmiştir. Bu tahsisle ilgi li ihale, kotanın neşrinden 4 ay son•a yapılabilmiştir. Arada bu kadar mu azzam bir yangın olduğuna göre iha lenin dört ay gecikmiş olmasını hiç bir şekilde izaha imkân olamıyacağı aşikârdır. Eylül ayında meydana ge len yangından sonra hemen ihale açıl ması düşünülmediği gibi bu ihalenin neden hemen açılmadığını da kimsenin sormak aklına bile gelmemekte dar, esasen bu gecikme sadece bugünün işi de değildir. Bu iş senelerden beri aynı şekilde cereyan etmekte, en az 4-5 av geçmeden bir türlü ihale açamamak tadır

Kasım ayında açılan eksiltmeye tüccarlar 790 dolar fiat vermişlerdir. Tekel İdaresi ise bu fiatı pahalı bul duğu için eksiltmeyi bozmuştur.

3 Ocakta ihale tekrarlanmış, bu sefer kahvenin tonuna bir ay öncesi ne nazaran 94 dolar fazlasıyla 886 do lar teklif edilmiştir.

Tekel idaresi bu fiatı da beğenmemiş fakat beğenmediğim ilân edin ceye kadar geçen bir hafta zarfında dünya piyasalarında kahve fiatı 65 dolar daha yükselerek 950 doları bul muştur.

Bu arada ramazan ayı geldiği, ar kasından da Şeker bayramı yaklaştığı için kahve ihtiyacı had bir **safhaya** varmıştır. Fakat Tekel İdaresi bu duruma aldırış bile etmemektedir. Zira, kaçak olarak getirilen kahvelerle na sılsa kahve sıkıntısı hissedilmemekte dir.

Aslında Şubat ayında gene de kahve sıkıntısı olmazdı. Zira Güneyden kamyonlarla bol miktarda kaçak kahve geliyordu. Fakat bir taraftan Tekel Kaçak kahvelere güvenirken, öte yandan Hükümetin kahve fiatının kaçakçılığı önlemek maksadiyle düşürüleceğini ilân etmiş olması kaçak kahve ithalâtını durdurdu.. Durdurdu ve hemen akabinde de kızılca kıyamet koptu. Zira birdenbire muazzam bir kahve sıkıntısı meydana gelmişti. Bunun üzerine taraf taraf kahve aranmaya başlandı. Bu arada çok kısa zamanda Türkiyeye getirilebilecek bir parti kahve bulundu. Fakat Tekelciler onu da bir takım siyasî mahzurlar ileri sürerek reddettiler. Arka sından da ithalâtçılardan kahve temin edilemiyeceği gerekçesiyle dışarıya bir heyet göndermek için ilgililere müracaatta bulundular. Fakat iilki müşkülât pasaport almak için yapılan müracaatın reddedilmesiyle başladı. İlgililer, kahve almak için dışarıya heyet gönderilmesi lüzumunu bir türlü anlayamıyorlardı. Fakat Kahve

takıntısı arttıkça Tekelciler:

__"Gördünüz mü biz gitmezsek bu akıntıya çare bulunamaz" diye adeta bir baskı politikası tatbik ettiler ve sonunda heyetin gitmesi için onay a- indı,

Besmeleyle çıktık yola

Tekel Kahve mubayaası için en uy gun personel olarak hukuk müşa rini seçti, ve Beyruta gönderdi. Bu durumda neden hukuk müşaviri de meselâ ticaret müdürü, kahve ser- ---- müdürü değil gibi suallerin cevap arını bulmaya ve vermeye imkân yok-

Hukuk müşaviri bir müddet Bey utta kahve araştırması yaptıktan sonra Tekele "Burada kahve yok" *diye bir* telgraf çekti ve döneceği uça ğı bildirdi. Uçağı karşılamaya giden- er hukuk müşaviri yerine pilota veril miş bir mektupla karşılaştılar. Mek tupta, müşavir müjdeli haberi veri- yor ve kahve bulduğunu bildiriyordu. Tekel de hemen dedikodular başladı. hukuk müşavirinin evvelâ bulamadım edikten bir iki gün sonra kahve bul um diye mektup göndermesine uy- un bir kulp takıldı. Buna göre, eğer hukuk müşaviri doğrudan doğruya kahve buldum deseydi. Tekelde, fiatı pahalıydı kalitesi düşüktü diye bir raba laf edilecekti. Halbuki kahve ulunamadı denildikten sonra, Tekel de öyle panik başladı ki, sonradan kahve bulundu müjdesi bayağı bir bayram havası yarattı Bu suretle kımsede bulunan malın ne kalitesi- e ne de fiatana bakacak mecal kal- adı. Bu söylentilerin ne dereceye kadar doğru olduğunu bilmeye im- an yoktur ama, Beyruta gönderilen memurla birlikte hukuk nrüşavi- 3 humara kahve için tonu 1040 do- dan bağlantı yapıyorlar ki İstânbul teslimi tonu 150 dolara gelir. İşte asıl bunun üzerinde durmak lâzım-

Fakat hemen arkasından yeni soy lentiler başlıyor. Tekelin mubayaa et tiği kahve Rio 3 değil, Vittorio 3 tür. Filhakika kahve çuvallarının üstün de Rio 3 yazmaktadır. Fakat bu ya- zının Beyrutta yazıldığı ve çuvallarda Brezilya damgasının bulunmadığı İs- rarla belirtilmektedir.

Böylece Vittorio 3 olan Kahveler Rio 3 ten yüzde 10 ucuz. olduğu için haddizatında 1050 dolara alman kah- veye yüzde 10 hesabiyle 105 dolar ek. lenmesi gerekmektedir ki, bu suretle fiât 1155 dolara çıkmaktadır.

Böylece Tekel idaresi Kasım ayında 790 dolara ithalâtçıdan alın- masını red ettiği kahveyi ton başına 365 dolar fazlası ile kendisi mubayaa etmiştir ki bu işten hazinenin zararı 100 bin doları geçmektedir.

Meselenin içyüzü

Fakat asıl üzerinde durulması gere ken nokta bu değildir. Tekel to- nu 1155 dolara kahve mubayaa etmiş- tir ya hemen akabinde, İstanbulda bir ihale açılmış ve Tekele ithalâtçılar to nu 970 dolardan 6 numara Kahve ver meyi taahhüt etmişlerdir. 6 numara ile 3 numara arasında takriben 20 do lar fark vardır. Bu sebeple 970 + 20 = 990, bilemediniz 1000 dolar demek lâzımdır.

Bu durumda Tekelin neden, 155 do lar pahalı kahve mubayaa ettiğini a- raştırmak lâzımdır. 155 dolar, 300 ton mubayaa edildiğine göre 46,500 dolar, etmektedir. Bu 46 bin dolar içinde ithalâtçının kan da yoktur. Zira malûm olduğu üzere tekel heyeti kah ve alırken ithalâtçılar gibi kâr etmek hakkını haiz değildir. Ayrıca bu para ya gene üç kişilik tekel heyetinin **Bey.** ruttaki 20 günlük turistik gezileri de dahil değildir. Velhasıl dahil değildir de değildir.

İşte Şubat ayında memlekette meydana gelen kahve darlığının iç yü zü bundan ibarettir.

Kasımda **790** dolardan alınmayan kahve Mayısta 1155 dolardan alındığı için ton basma 365 dolardan 109.500 dolar — yani yuvarlak hesap bir mil yon lira — ziyan edilmiştir.

öte yandan, Beyruttan Tekel be yetinin aldığı kahve ile 15 gün sonra İstanbulda açılan eksiltmede ithalât çının verdiği kahve arasında 46,500 dolar fark vardır.

Bunlardan birincisini ehliyetsiz- lik diye izah etmek bir dereceye ka- dar kabildir. Fakat ikincisinin nasıl izah edilebileceği hakikaten bir me- rak konusudur.

E Ğ İ T İ M

Bakanlık

İstifalar ve ötesi

Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğünden istila eden ve hâlen Burhaniye Öğretmenler Yazlık Dinlenme Kampı sakinleri arasına karışmış olan Kemal Yılmaz 1921 yılında Aydında doğmuştur. Yani daha 43 yaşındadır. Yılmaz, bir köy çocuğu olarak girdiği Balıkesir Öğretmen Okulunu iyi derece ile bitirdikten sonra aynı ildeki Eğitim Enstitüsünden mezun olmuş ve mesleğe köy öğretmeni olarak başlamıştır. Köylerde gecen bir kaç yıldan sonra Yılmazı Paris Üniversitesinin eğitim bölümünde, yeniden öğrenci olarak görüyoruz. Bir süre sonra bu iş de tamamlanmış ve Aydınlı delikanlı aydın bir eğitimci olarak Millî Eğitim Bakanlığının kendisine vereceği görevleri yapmak üzere, Türkiyeye dönmüştür. Londrada dört yıl Kültür Ateşeliği ve daha sonra da Milli Eğitim Bakanlığı Dış Münasebetler Genel Müdür Yardımcılığı yapan Yılmaza da bütün ülkücüler gibi çok geçmeden belli kişilerce çelme takılacaktır.,. Ne yazık ki bu çelme, bütün ülkücülerin heyecanla sarıldığı 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra takılmıştır. Devrim sonrasının, nereden bulunduğu, neden Bakan yapıldığı halâ anlaşılamıyan enteresan tiplerinden Bedrettin Tuncel, Kemal Yılmazı bir gazeteye yazdığı eğitimle ilgili bir yazısından dolayı Bakanlıktan uzaklaştırı vermiştir.

Sonraları bakanlar değişecek ve bu Bakanlığa yapılan bir tayin eğitimde reform ve silkinme isteyen çevrelerde bayram sevinci ile karşılanacaktır. Dr. İbrahim Öktem, Millî Eğitim Bakanı olmuştur.! Dr Öktem, bir heyecanlı kaleme göre gerekli reform ve gerici tasfiyesini yapacak ve "Domuz sürüsüne tank gibi dalacak olan" adamdır. İlk hareketleri bunu göstermektedir. Bu ilk heyecan arasında, bir lisede öğretmenliğe tayin edilmiş olan Kemal Yılmaz "tekrar keşfedilecek" ve Öktem tarafından Talim Terbiye Dairesi Üyeliğine atanacaktır. Öktem, bir süre sonra Yılmazı Basın Müşaviri olarak deneyecek ve çok geçmeden de Orta Öğretim Genel Müdürlüğü gibi gerçekten Önemli bir makama oturtacaktır. Bu tayin, Millî Eğitim Bakanlığındaki Tevfik İleri zihniyetinin bir türlü tasfiye edilemeyen kalıntıları ile mücadele edenleri sevindirmiş ve onları şöyle düşündürmüştür: Bu kadar anlamsız tayin arasında Yılmazın da Genel Müdür olması münferit bir hareket ama, aynı zamanda bir de ümit ışığı. Herhalde Öktem bu yoldaki icraatım bu kadarla bırakmıyacak devam ettirecektir!

Bu tayinle başlayan ümitler devam ederken geçen haftanın sonunda Cuma günü, Orta Öğretim Genel Müdürünün görevinden istifa ettiği haberi bomba gibi patlayıverdi. Yılmazın istifasını, onun Orta Öğretime yerleştirdiği genç ve ülkücü şube mü_ dürlerinden Erdoğan Güney ve Asım Hışılın istifaları takip edince karamsar bulutlar bir fırtınayı haber verecek şekilde toplanmağa sıkışmaya başladı: Neydi bu istifaların sebebi? Yozlaşmış, kalıntı haline gelmiş bir Bakanlık kadrosunun arasına girebilmiş bir kaç genç reformcunun adetâ telâşla uzaklaştırılmalarının anlamı ne olabilirdi? Yoksa, Tevkif İleri taraftarının çok beğendikleri eski Bakan Şevket Raşit Hatipoğlunun istifası ile bırakılan mücadeleye, kalındığı yerden devam mı etmek gerekiyordu?

Bu istifaların bir yıl kadar önce Devlet Plânlama Teşkilatındaki top. lu istifalar kadar derin etkiler yaratacağını ileri sürenlere rastlanıyordu.

"Milli Eritim Bakanlığı"

Bakanlıklar semtinde Ticaret Bakanlığı ile aynı binayı paylasan Milli Eğitim Bakanlığını son zamanlarda bir çok kimse yukarıdaki başlıkta yer alan isimle anmaya başlamıştır. Bir tek harf değişikliği ile - (ğ) yi (r) yaparak - meydana getirilen bu isim bir çok anlamlarda kutlanılmaktadır. Her yıl devlet bütçesinin pek büyük bir kısmının eğitime ayrılmasına rağmen, olumlu bir sonuç elde edilememesi ve bu paranın gereksiz işlerde eritilmesi, Bakanlığın başına veya teşkilâtına zorla gelebilen bir kaç ülkücünün bir süre sonra anlamsız bir tavizciliğe veya istifaya zorlanarak eritilmesi bu isimle anlatılmak istenen gerçekler arasındadır.

Bu değirmen nasıl dönmekte, bu eritme işi bu kadar yıl bu kadar hücuma ve tenkide rağmen nasıl devam edebilmektedir? Yıllardır bu eritme ve baltalama işi ile mücadele edenler bu sorunun cevabını — birbirine' çok yaklaşık ifadelerle — şöyle vermektedirler: Bakanlık merkez teşkilâtı aslında Türk Millî Eğitiminin 1940 yıllarında güzelce dönmeğe başlıyan. 1946 'dan sonra işe yavaşlayan çarklarına nihai demir kazığı sokan, DP

İbrahim Öktem
"Eritken"

Bakanı Tevfik İleri gibi düşüneninun tarafından yerleştirilmiş insanlardan meydana gelmektedir. Bakanlığa ilericiler hakimdir. Fakat bunlar Tevfik İlericidir! Bu kadro yıldır sökülüp atılamamaktadır. Bu insanlar birbirlerine bazı . menfaı dayanması kuvvetle mümkün - başlarla sıkı sıkıya bağlı ve daima o: nize haldedirler. Yıllardır yapıl bütün tayinlerde bu kadroyu meydana getirenler Genel Müdürlükte Kültür Ateşeliğine, Kültür Ateştiğinden, Teftiş Kuruluna oradan Talim Terbiye Dairesine nakledilmekte fakat birinci derecedeki bu revlerden bir türlü uzaklaştırılanmaktadırlar. "Ebedî cevelan" verilen bu hareket devam edip mekte, bu cevelanı meydana g< renler, kendilerinden olmryan ülkücü biri teşkilâta girince ona karşı hal bir güçbirliği cephesi meydana, tirmektedirler. Hatta bakanlara ki dahi aynı hareket - fakat çok daha kurnazca . uygulanabilmektedir. Eski Bakan bir şeyler yapmak isteyen heyecanlı biri ise derhal onun etki kuşatılmakta, asıl çevresi ile bağ koparılmakta ve adeta izole edilmektedir. Bundan sonra o bakam . n ihtisası eğitim değilse - -kukla gibi natmak hiç de zor olmamaktadır.

- Son zamanlara kadar rahatça i oynatabilen bu kadro son bir yıl de karşısmda kendisi için son derde tehlikeli bir kuvvet bulmağa lamıştır. Türkiye Öğretmen Derleri Millî Federasyonu.

1956'da 5400, 1958 de 7000, 1960 18,500, 1962 de 21.000 üyeli bir kuruluş olarak görünen T. Ö. D. M. F

yaptığı 17 'nci Kurultaya 61 bin ki dev bir teşkilât olarak gitmiştir. ştık bu teşkilât kendi meslek dalı en eğitim için ileri demokrasilerde rülen güçte bir baskı gurubudur, güne kadar reformun savunucusu haktan bir gün dahi vazgeçmemiş türk öğretmeni artık ülkülerini latalayantan teşkilâtlı ve kuvvetli şekilde zorlamaktadır,

ltme nasıl nüfuz edildi?

reformlara sırt çeviren ve Tevfik İlerici kadroya ram olan Şevket Raşit Hatlpoğlu, karşısında bu teşkili bulmuştu. Oysa, Hatipoğlunun tisi bu reformları isteyen parti idi. reformlardan yana olan bu güçlü teş atla Hatıpoğlu arasında son bir. arabuluculuk çalışması yapılması o nanlar düşünülmüş ve bunun için erbaşlı, sağduyu sahibi Gurup Başlı Dr. İbrahim Öktem görevlendimişti. Sonunda Hatipoğlundan ümit edilince bütün aydınlar, öğretmenler Federasyon Bakan olarak Öktemi iddiler, Öktemin tayini bir heyecan gası idi. Öktem, ilk altı ay gerçek. aydınlarla ülkücülerle bir baladevresi yaşadı Yaptığı tayinlerin, münferit de olsa küçük bir kısmı sehiç yarattı Ancak, Bakanlığın yoz. mış kadrosunu değiştiremediği için dinden öncekilerin akibetine doğ yuvarlanmadan kendisini kurtarılamadı. Tevfik İlericiler Ökteme nüetmekte bir noktada çok şanslı er: Öktemin. Federasyonun da eci bir aldanma sonucu - desteği güveni ile getirdiği Müsteşar Mu- Kodamanoğlu aslında "domuzdan" ha idi. Kodamanoğlunun Tevfik İleri zamanında. Tevfik İlerinin özel kalem müdürlüğünü yaptığını, onun laşı derecesinde yakını olduğunu enler rahat bir nefes almışlardı.. Cevelancılar için gerisi kolay ol- Öktemi müsteşarı vasıtası ile dur dan işleyerek aydın re ilerici çeverden soğutma takdiği basan kaildi Son Federasyon kongresinde bu diğin farkına varan öğretmenler zum okların Kodamanoğluna çevirdiklerinde - maalesef - karşılarında Bakan Öktemin adetâ, harcanmak tenkit edilenlere kalkan olmak isgibi dikildiğini gördüler

Bu kongrede Bakanlık tnensuplaşleri güllük, gülistanlık göstermpik lerlerken Orta Öğretim Genel Müdürü Kemal Yılmazın gerçeklerden mayan, daha çok gerçeklerin üzene giden konuşması ile büsbütün öf kelendiler Yılmaz orta öğretimin bir er kuyu" haline geldiğini Cesurane leyebîlmişti.

Nuri Kodamanoğlu
Ensesi kalın

Bakan Öktem, Kongrede Federasyon yöneticilerinin tekrar Seçilmemesi için elinden geleni yaptı. Hattâ onlarla işbirliği yapamıyacağını, onlar tekrar seçilirse istifa etmesi ihtimali bulunduğunu dahi imâ etti. Ancak dununu daha tarafsız görebilen öğretmenler eski Yönetim Kurulunu aynen ve tekrar işbaşına getirince Bakan ve yeni ortaklan bastırılamıyan bir öfkeye yakalandılar.

Bu haftanın başında Kemal Yılmazın Bakanın baskısı ile istifa ettirilmesi bu öfkenin sonucudur.

Koruyucu Melek

Salı günü bu istifa ve istifarını altında yatan konular hakkında bilgi almak için oynanan oyunun baş aktörlerinden Kodamanoğlu görüşmek isteyen AKİS muhabiri nedense bizzat Kodamanoğlu tarafından Bakana teslim edildi. Bakan Öktem eski günleri ile tamamen tezat teşkil eden bir psikoloji içinde yaptığı bu görüşmede - belki de bir kahramanlık yaptığını sanarak - Kodamanoğlunun ve Bakanlıktaki ünlü Terfik İleri hayranlarını göklere çıkarttı Federasyonu ve Kemal Yılmazı ise kendisinden beklen - miyen bir şiddetle suçladı, Ökteme göre, Federasyon, bakanın kazandığı sempatiyi kıskanıyordu! Oysa, o Federasyon son reform kabinesi kurulurken Başbakana şu yıldırım telgrafını çekmişti :

Devrimci bir hükümet kurma cabası içinde bulunduğumuz su günlerde Millî Eğitim işlerine İbrahim Öktem tarafından devam olunması istediğimizi T. Ö. D.M. Federasyonu olarak hürmetle arzederiz."

Öktem, Yılmazın istifası hakkında ise daha şiddetli bir suçlama yapıyor onun bakanlığa ait bir evrakı Federasyona intikâl ettirdiğini, bu yüzden kendisine güveni kalmadığını ve bunu Yılmaza da söylediğini ileri sürüyordu.

Öktem, AKİS muhabirine Federasyonun sanıklığı kadar kuvvetli olmadiğini, son zamanlarda kurulan Milliyetçi Öğretmenler Birliğine dikkat edilmesi gerektiğini de ifade etti. Öktemin - nedense - pek fazla sevdiği bu yeni teşekkül, akşamları Sıhhiyedeki Zafer Bahçesinde, Bakanlıktan bir kaç yakını ve Fethi Tevetoğlu, İhsan Ataöv, Cahit Okurer gibi aşın AP 'lilerle saatlerce sohbet etmeyi âdet edinmiş olan Selâhattin Arıkan adinde bir kimse tarafından kurulmuştur. Öktem, bu yeni kuruluşu o kadar sevmiştir ki, Başkan Arıkana, bu yeni kuruluşa bakanlığın sempati duyduğunu imâ eden bir resmi yazı gön. dermiş ve Arıkan bu yazının fotokopisini birliğinin tüzük kapağı olarak kullanmıştır...

Ancak bütün sempatiye rağmen bu yeni kuruluşun üye sayısı bir tür lü onu - onbeşi geçememektedir.

AKİS muhabiri, Öktemin suçlamaları hakkında bilgi edinmek için, konuşmadan bir gün sonra Kemal Yılmazı Burhaniyede istirahat ettiği kamptan telefonla aramıştır. Yılmaz konuşmak kararında olmadığını, ancak kendisine yöneltilen 6uçlamanm çirkin ve kötü bir nitelik taşıdığını, bu konuda zorlanır ve konuşturulursa kendisinin de çok şeyler söyleyeceğini bildirmiştir.

Sonuç olarak durum şudur: Bir yıl önce yeni Bakan olduğunda eski ve zararlı zihniyeti taşıdığı için Teknik Öğretim Genel Müdürünü istif a ettirip Erdekteki kampa yollıyan ve reformcu aydın çevrelerde büyük sevinç ve heyecan yaratan Dr. İbrahim Öktem tam bir yıl sonra reformcu bir Genel Müdürü istifa ettirerek Burhaniyedeki Öğretmenler kampma kızağa yollamış, ve bu defa Yeni İstanbul, Adalet. Zafer gazeteleri ve okurları tarafından büyük sempati ile karşılanmaya başlamıştır

Buna rağmen T Ö D M F ikinel başkanı Hürrem Arman Bakanın Federasyon hakkındaki suçlama!prina sadece "bunların doğru olmadıkıgını" söyleyerek cevap vermiş, soğukkanlı bir İfadeyle :

"— Dr. İbrahim Öktem Atatürkçü, devrimci bir adamdır Samimidir. Fakat yanıltılıyor. Hamlelerine mani oldular..." demiştir.

SANAYİ

Çimento

Yeni fabrikalar

Geçen hafta sonunda biri Niğde diğeri ise Adanada olmak üzere iki yeni tesis yurt hizmetine girdi. Bunların her ikisi de çimento üretiminde önemli rolleri bulunacak fabrikalardır. Niğdede kurulan yeni fabrika yılda 120 bin ton çimento üretecek, Adanadaki ise Adana, Niğde, Konya, Sivas ve Elazığ çimento fabrikalarıyla İskenderundaki suni gübre fabrikasının kağıt torba ihtiyaçlarını karşılayacaktır: Sanayi Bakanının bir konuşmayla açtığı Niğde fabrikasının belli başlı özelliklerinden biri de tesislerin ortalama yüzde 40 bedelini teşkil eden bir bölümünün tamamen yerli malzemeyle ve Türk işçisinin emeğiyle imâl ve monte edilmiş bulunmağıydı. Böylelikle de 50 milyonluk tesis bedelinin ancak 8,5 milyon lirası döviz olarak dışarı verilmiş, diğer para tamamen yurt içinde kalmıştır.

Sanayi Bakanı Muammer Er» ten'in ayrıca belirttiğine göre bundan sonra Trabzonda 300 bin ton kapasiteli, Vanda ise 150 bin ton çimento üretebilecek birer fabrikanın daha temelleri atılacaktır, öte yandan, eldeki eski fabrikaların Yaş usûl» denilen yoldan çimento ürettikleri ve oysa "kuru usûl" denen bir yeni metodla çalıştırılmaları halinde ortalama yüzde kırk oranında bir üretimi artışının sağlanabileceği hesaplandığından şimdi yeni fabrika kurmanın yanı sıra bir de bu tedbire başvurarak yurttaki çimento üretimini arttırmak yollarına başvurulduğu yapılan açıklamalar arasındadır.

Genellikle açıklandığına göre, 1961 yılında 2 milyon ton olan çimento üretimi 1962 de 2.3 milyona ve 1963 ise 2.8 milyona tona yükselmiştir. Bu sebeple 1963 yılında önceden beklenen seviyenin üzerinde bir talep artışıyla karşılaşıldığı ve yurt dışından 10 bin ton kadar ithalat yapılmasının gerektiği belirtilmektedir

Bütün bu tesislerin kurulması için yalnız Türkiye Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı 200 milyon liralık bir yatırım yapacaktır; bir miktarda özel teşebbüsün elindeki fabrikalara yatırım yapılacağı için toplam olarak 300 milyonu bulan bir para sadece çimento sektörüne harcanmış bulunacaktır.

İşin aslı

İlgililerce halk oyuna aksettirilen durum böyle görünmekle beraber işin, özellikle plân ve uygulaması yönünden, oldukça başka bir görünüşü vardır. Aslında eski iktidar zamanında büyük bir hızla kurulmasına girişilen çimento fabrikaları uzunca bir süre için yurt ihtiyaçlarının üstünde bir «atıl kapasite» yaratmaktan İleri gidememiştir. Bu yüzden elde adamakıllı büyük bir çimento stoku kalmış, maliyet ve uluslarası rekabet sebepleri bu malların ihraç edilmesine engel olmuştur. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlıklarına gerişildiği 1961 yılında çimento sektörü işte böyle bir hava içerisinde devir alınmış, Devlet Plânlama Teşkilâtı uzmanları da olayları bu açıdan görmeğe mecbur kalmışlardır.

Bu duruma göre Türkiyede mevcut bütün - özel sektördekiler de dahil - çimento: fabrikalarının üretim kapasitesi 1962 de 2 milyon 583 bin ton kadardı. Bu tesisler çalışma temposunu hızlandırmak suretiyle ortalama yüzde 20 kadar fazla üretim yapabildiklerinden bu değer yılda 3 milyon 100 bin tonluk bir üretime tekabül edebilecektir. Oysa ki şimdiyedek 1962 de çimento tüketimi 2.4 milyon ton, 1963 de ise 2.8 milyon ton olduğuna göre zaten mevcut fabrikaların - tabii iyi bir işletmecilikle - Türkiyenin ihtiyaçlarım fazlasıyla karşılaması mümkündür. Buna rağmen 1963 yılında 100 bin tonluk çimento ithâline lüzum görüldüğünün ifade edilmesi hayret verici bir nokta olarak kalmaktadır.

Gerçekten Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından yapılan tahminlere göre 1962 de 2.2 ilâ 2.4 milyon ton tahmin edilen çimento satışları 2.32 milyon olarak gerçekleşmiş, 1963 de ise 2.775 milyon tahmin edilen çimento talepleri 2.789 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Buna göre türlü istatistik ve modern matematik metodlar uygulanarak yapılan bu iktisadi talep teminlerinde yüzde onun çok altında hata yapılmış bulunmakta, ve böylece Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın çimento sektörüne alt bölümü olaylarla tamamen doğrulanmış bulunmaktadır.

Muammer Erten
Besmele

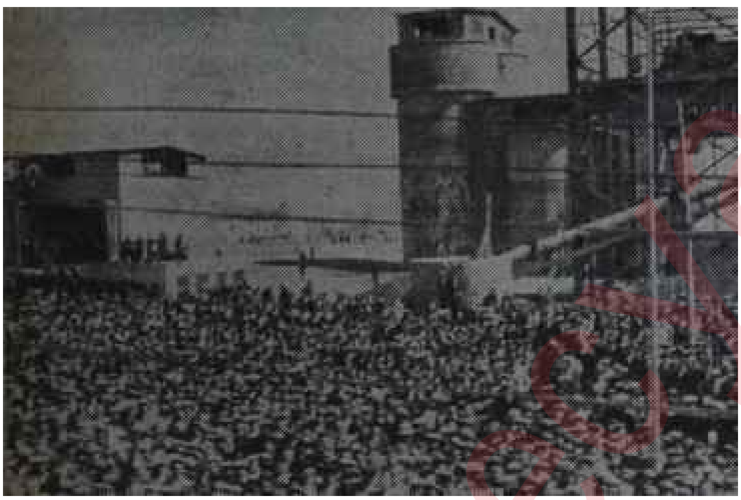
Planda hedef olarak açıklanan, fabrika satış bölgelerinin en az taşuna giderleri sağlanacak yönde tesbiti, her fabrikanın kendi satış bölgesinden fazla kalan çimentoyu diğer bölgelere veya yurt dışına satması, maliyeti azaltıcı tedbirler alınması, böylece ihracatın da fiyat desteklemesi yapılmadan sağlanabilmesidir. Özellikle Plânda üzerinde durulan bir husus mevcut fabrikalasın kapasitelerinin, metod değişikliği veya genişletme suretiyle belirli bir programa göre arttırılmaşıdır. Bu açıklamadan da anlaşılmaktadır ki Beş Yıllık Plânda yeniden çimento fabrikası kurulmasına gidilmesi tavsiye olunmaktaydı.

Pazarlığa uymayan çarşı

Beş Yıllık Plân ilkelerine uymaya mecbur durumda olan Çimento Sanayii ileri gelenleri bu durumda çıkar yol olarak Devlet Plânlama Teşkilâtı uzmanları tarafından yapuan yurdun çimento tüketimine ait tahminleri suçlamaya, onların

masa basında hazırlandığı» ve gerdeklerde bir ilgisi bulunmadığı tezini avunmaya başladılar. Bu peşin hüküm teyidi de şart olduğundan 1963 lında piyasada suni bir çimento arlığı mevcut bulunduğu intibaı lerilerek dışarıdan 100 bin ton çientonun ithâli sağlandı, böylece Çimento Sanayii ileri gelenlerinin pein hükümleri görünüşte haklı çıkkış olmaktaydı. Ancak işte o sırarda fabrikalarda tam 120 bin ton mento stoklanla yatmaktaydı, üstelik fabrikaların imalât programın aslında mevcut bulunan yüzde 0 fazla üretim marjına göre ayar. inmiş bulunsaydı stoklar arttırdıktan başka dışarı çimento satılası bile imkân dahiline girmiş olacaktı. Özetle söylenmesi gerekirse taktıktaki suni çimento darlığının rf Çimento Sanayii yöneticilerinin evlet Plânlama uzmanlarının yapdarı tüketim tahminlerini yalnış karma yolundaki gayretlerinin bir nucu olduğu anlaşılmaktadır.

İşin rakamlara vumılmasıyla gerçekler böylece ortaya çıkmakla raber Çimento Sanayiinin resmi yın organı olan «ÇİMENTO» dersinin Ağustos 1963 sayısında çıın bir yazı aslında işlenmek isteın temayı açığa vurması bakımınn hayli ilgiyi çekti. Kâzım Turgay ızasyla yazılan bu yazıda çimento ketiminin Plânlama uzmanlarının

Bir çimento fabrikasının açılışı
Maziyi unutma

yaptığı gibi ekonomi ününe ve modern matematiğe dayanan bir şekilde hesaplabilmesi «pratikte imkânsız» görülüyor, ilâveten uzmanların yapmış oldukları hesaplarda bazı prensip eksiklikleri bulunduğu iddia ediliyordu. Bu eksiklikler yüzünden de yapılan tüketim tahminlerinin hatalı olduğu, makalenin esas teması olarak işleniyordu.

İlgili uzmanlar herşeyden önce «Plân Fikri» ni savunan, sonra da ekonomik olayların matematik formüllerle incelenebileğini, bundan nekadar hatalara düşülebileceğinin, hattâ yapılan hatanın mertebesinin bile hesaplanabileceğini artık günümüzde modern dünyada bu yollardan, yürünerek ekonomik şartlara hâkim olunduğunu, sınai gelişmelerin de ayni kanunlara tabi olduğunu açıklayan bir cevap hazırladılar ve Çimento Sanayii yöneticilerinin ya yın organına gönderdiler. Mamafih «sükût ikrardan gelir» sözüne uygun olarak bu cevap makale bugüne kadar yayınlanmadı!

Beş Yıllık Plân hedeflerinden olan eldeki mevcut fabrikaların yaş usûlden kuru Üretime geçirilmesi, böylelikle hem ayni fabrikalardan yüzde 40 kadar daha fazla çimento üretebilmesinin sağlanması hem de üretimin daha ucuza mâledilmesi yoluna gitmek yeniden fabrika yapmaktan daha elverişli bir yoldur.

Herhalde Çimento Sanayii ileri gelenlerinin Plân hedeflerini kaybetmemeleri ilk şarttır.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Fransa

De Gaulle'ün derdi

Batı dünyasının geçimsiz çocuğu De Gaulle, geride bıraktığımla haftanın ortasında, Amerikada ve İngilterede geniş yankılar uyandıran basın top. lantılarından birini daha yaptı. Toplantıya bine yatan gazeteci katılmıştı, hepsi de büyük bir merakla Generalin ne söyleyeceğini bekliyorlardı. Ancak, alışılanın aksine. De Gaulle bu sefer önceden hazırlanmış bir ko. nuşma yapmadı, gazetecilere sorularını kendine yazılı olarak vermelerini söyledi. Soru kâğıtlarını alınca da bunları konulara göre düzenledi, sonra birer birer cevaplandırmaya başladı.

Basın toplantısına katılan gazetecilerin çoğu, başlıca Uç konu üzerinde duruyorlardı. Bir kere. De Gaulle acaba Güney Doğu Asyanın durumu hakkında ne düşünüyordu? İkincisi, Avrupa birliği, nasıl gerçekleşebilirdi? Nihayet, Fransanın çekirdekli vurucu gücü ne durumdaydı? BU konular zaten Generalin üzerinde durmayı en sevdiği konulardı, bu bakımdan gazeteciler sorularına dört başı mamur karşılıklar almakta gecikmediler.

De Gaulle. Güney-Doğu Asyanın durumu hakkında Amerikanın pek hoşuna gitmeyecek türlü konuştu Generale göre; buradaki bütün karışıklıklar, Fransanın Hindiçiniden çekilip o. nun yerini Amerikanın almasıyla başlamıştı Fransanın buradan çekilmesinden sonra 1954 Cenevre Anlaşmalarına uyan kalmamıştı. Kuzey Vletnama girerek burayı kendine bağlamak istemiş, böylece de soğuk harbin kucağına itmişti. Gerçi Amerika Güney Vietnamı önce Diem ailesi, sonra da askeri rejim sayesinde kendine bağ. lamıştı ama. Vietkong çetecilerinin hergün kazandığı başarılar, halkın komünizme karşı mücadeleyi benimseyemediğini gösteriyordu. Aynı durum La. os için de doğru sayabilirdi. Eğer bugün Güney-Doğu Asyada barış kurulmak isteniyorsa, Birleşik Amerika. Sovyetler Birliği. Komünist Çin ve Fransa bir araya gelmeliler. Hindicini işlerine karışmamayı yüklenerek buradaki halkı kendi haline bırakmalıydılar. Aksi halde, Amerika Hindicini işlerine burnunu sokmakta direttikçe, "bu zavallı ülkeler" barış ve güvenliğe kavuşamayacaktı.

De Gaulle'ün Güney-Doğu Asya konusunda söyledikleri pek bilinmeyen şeyler sayılamazdı. General dörtlü bir anlaşma teklifini bundan önce de ileri sürmüş, fakat o zaman bunun Laos konusunda yapılmasını istemekle yetinmişti. Fransız devlet başkanı şimdi bu teklifini, bütün Hindicini ülkelerini kapsayacak şekilde genişletiyordu.

Al manyanın günahı

De Gaulle Güney-doğu Asyanın bugünkü durumunun suçunu nasıl Birleşik Amerikaya yüklediyse, Avrupa birleşmesinin gecikmesini de Bata. Almanyanın sırtına yükleyiverdi. Batı Almanya, hâlâ Amerikanın dümen izinden ayrılamıyor, dünyanın artık Washington ile Moskova arasında ikiye ayrılmış olmaktan kurtulduğunu bağımsız ve kuvvetli bir Avrupa' kurmanın mümkün olduğunu anlıyamıyordu. Fakat Fransa, Batı Almanyanın bu gerçekleri görüp anlamasını bekleyebilecek kadar kuvvetliydi; Fransanın artık Washingtona tabi olması için hiçbir sebep kalmamıştı,

Fransa kendisini Amerikadan bağımsız görecek gücü nereden alıyordu? De Gaulle'e göre, Fransanın ekonomik durumu kadar çekirdekli vurucu kuvveti de şu sırada her zamankinden daha sağlamdı. Son günlerde Fransız ekonomisini tehdit eden enflâsyona karşı etkili tedbirler alınmıştı, milli gelirin çoğaltılması için çareler düşünülüyordu, Diğer yandan, Fransız çekirdekli vurucu gücü de hergün biraz daha artıyordu. 1966 yılında hizmete girecek "Mirage IV" tipi bomba uçakları, çekirdek güçlü bombaları kolaylıkla hedeflerine ulaştırabilecekti. Altı yıl içinde Fransanın sahip olacağı vurucu güç, Hiroşimaya lan atom bombasının 2.000 misli olacaktı.

Fransız devlet başkanının yaptığı bu basın toplantısı, her seferinde olduğu gibi, Londra ve Washingtonda açık bir hoşnutsuzlukla karşılandı. Bir kere İngiltere, Avrupa Birliği konusunda hiç mi hiç ismi geçmemesi bir tarafa dursun. Güney-doğu Asya durumunu konuşması gereken büyük devletler, içine katılmadığı için içerlediğini kimseden gizlemedi İngiliz Dışişleri Bakanı Butler, bu haftanın başında Sovyet İdarecileriyle görüşmeler yapmak üzere Moskovaya giderken, Güney-doğu Asya konusunda Birleşik, Amerika ile aynı görüşte olduğunu Laostaki komünistler ateş kesip eski mevzilerine çekilmedikçe bir milletlerarası konferansın toplanmasını kabul edemîyecegini açıkladı Washingtona gelince oradaki idareciler de Laos konusunda bir yeni milletlerarası konferansı şimdilik zamansız buldukları gibi. Vietnam konusunda komünistlerle hiçbir şekilde görüşmeye yanaşma yacaklarını bildirmişlerdir.

Ancak, washingtonda e çok kızgınlık uyandıran. De Gaulle'ün Avrupanın Amerika ile bağlan konusunda söylediği sözlerdir. Geçen hafta sonunda yaptığı bir basın toplantında, Başkan Johnson, Birleşik Amerikanın hiçbir, ülkeyi hegemonyası altına almak istemediğini, hele Avrupayı kendine bağlamayı hiç düşünmediğini açıkladı. Johnsona göre Batılı devletler arasındaki münasebetlerde bir rekabet havası yaratmak, hele bu devletleri şu, ya da bu bağlılık arasında bir seçim yapmaya zorlamak, hem B tı ittifakı, hem de Avrupa için çok kötü sonuçlar yaratacaktır.

Bir Geziden Notlar

İngilterede

Jale CANDAN

Günlerden beri İngiltere Adasına hapsedilmiş gibiyiz. Dışardan ne haber alıyoruz ne de dışarıya haber gönderebiliyoruz. "Posta işçileri grevi" haberleşmeyi felce uğrattığı gibi birkaç gün içinde postahanelere yaklaşmak da imkânsız bir hal aldı. Çünkü biriken ve sahibine gitmeyen şeyler yalnız mektuplar değil, her çeşit pakettir. Bunun içindir ki, koktan ve atılmaya mahkûm olan yiyecek maddeleri depolarda hiç de çekici olmayan kokular yaratmaya başladı. Gene bunun içindir ki posta işçile. rinin "Trafalgar square"de yaptıkları ve Lcndrada saatlerce trafiği durduran muazzam gösteride söz alan bir hatip :

"— Bugün memleketin ekonomisi bizim, elimizdedir" diye haykırdı ve işçi haklarının tanındığı bir memlekette en ufak bir memurun en "önemli bir mevki işgal eden pek önemli biri kadar önemli bir kişi olduğu" bir kere daha herkese hatırlatıldı. Ama İngilizlere göre, İngilterede grevler çok titizlikle yapılırmış, grevciler halkın güven ve saygısını kaybetmemeğe ve daima haklı oldukları herkes tarafından kolaylıkla kabul edilebilecek durumlarda hareket etmeye çalışırlarmış. Bu defa postada çalışanların istedikleri zam yüzde ondur ve bu memurların ücretleri on yıldır hiçbir zam görmemiştir. Bundan ötürü konuştuğum her ingiliz bu grevi, çok can sıkıcı fakat haklı bulduğunu söylemektedir. Bir posta grevi bir ingiliz için gerçekten önemli bir olaydır, çünkü kendi ifadelerine göre ingilizler mektuplaşmaya, halâ çok eski devirlerdeki kadar önem vermekte meselâ şehir içinde bile bir kart atıp haberleşmeyi, telefonla haberleşmeye daima tercih etmektedirler. Bunun başlıca sebebi muhafazakâr oluşlarıdır.. Banyosunda hâlâ duş kullanmayı reddeden, sokakta rahatlıkla melon şapka ve klasik şemsiye sini taşıyan, cebinde kartvizit bulundurmaktan hoşlanmayan, her yeni şeye, özellikle Atlantiğin öbür sahilinden gelen herşeye şüphe ile bakan ingilizin telefonu hâlâ yeni bir icat telâkki etmesi biraz da bu memlekette posta idaresinin muntazam bir saat gibi saniyesi saniyesine işlemesine bağlıdır. İngiliz eski model taksileri, çay saati, purosu ve bütün âdetleri kadar "posta" servisi ile de övünmeye alışmıştır. Bu grev münasebeti ile bir ingiliz bana şu hikâyeyi anlattı: Bir gece kursuna devam ediyormuş, yılbaşında diğer ahbapları ile beraber bu kurs. taki öğretmenine de tebrik kartı atmayı düşünmüş ama biraz ihtiyatlı davranmış, böyle günlerde posta sıkışık olur düşüncesi ile kartlarım iki gün evvel postaya vermiş. Kartları öğleden sonra postalamış ve iki saat sonra da derse gitmiş, öğretmeni onu gülerek karşılamış ve karta teşekkür etmiş:

«— Doğrusu önce anlıyamadım diyordu, ingiliz olduğum ve İngilterede postanın telefondan çok daha seri hareket ettiğini bildiğim halde onun beni geçeceğini hesaplamamıştım!"

Bir başka İngiliz:

«— Postacılar haklıdırlar" dedi ve ilâve etti:

"— Çok yorulurlar fakat hiçbir zaman hakkettikleri parayı alamazlar, üstelik vicdanlı ve memleket severdirler. Kolay kolay grev yapmazlar. Millî servete zarar vermek istemezler" Fakat postacılardan daha kritik durumda olanlar hemşireler ve hastabakıcılarmış. Hastaları cezalandıramıyacaklarını düşündükleri için, az para aldıkları halde daha hiç grev yapmamışlar. Yalnız bir de. fa kamyon şoförlerinin kafaları kızmış.

"— Hemşireler grev yapamazlar ama biz onların yarine yapazır" demişler ve hemşirelerin ücretlerine zam yapılıncaya kadar da grevlerinde sebat etmişler. Yani kısacası çevrede postacılara hak verir görünüyor ama yetkililer hâlâ inat etmekte.. Zaten ilk konuşmaların yarattığı sinirli hava yüzünden sendikacıların greve başlama tarihi olarak tespit ettikleri 16 Temmuzdan evvel mevzu direnmeler başlamış ve halk bu yüzden tedbirli davranamamış, pek çok bozulacak madde bu arada postalanmış ve yerine gidememiştir.

Üstü çıplak elbiseler

Telefon yeni bir icat olarak kabul ediledursun, Londranın büyük mağazalarında yeni bir icat göze çarpmak. fa ve ingilizleri hiç de şaşırtmamaktadır. Yeni icat üstsüz mayolardan sonra ortaya çıkan üstsüz elbiselerdir. Doğrusu bunlar incecik, nefis vitrin mankenlerinde hiç de fena durmuyor, hatta onlara oldukça da yakışıyor. Ben merak ettim. Ragants Street'te bir mağazaya girerek satıcı kıza bu elbisenin her ölçüye göre mevcut olup olmadığım sordum. Kız incecik, zarif bir kızdı, bol bol güldü.

«— Gelecek var" dedi..

Anlaşılan bu vitrindeki elbiseler biraz da vitrin süsü idi. Çünkü vitrindeki ölçü hiçbir kadına gelmiyecek kadar küçük görünüyordu. Maamafih bu satıcı kız bugüne kadar, mevcut ölçü üzerinden iki satış yaptığını söyledi. Gördüğüm elbise siyah ince yünlüden yapılmıştı. Elbisenin ön dekoltesi hemen hemen bebe kadar açık olup mankenin göğüsleri alttan kaldıran teçhizatlı bir kup ince brötel halinde yan kısımdan omuzlara doğru çıkıyordu. Elbisenin vücuda tamamen oturmuş, eteği düz hat elarak iniyordu. Arka dekolte çok ölçülü idi! Fiyatı 35 pound -yani bizim para ile aşağı yukarı 1050 lira idi - Meraklıları elbiseyi belki evde giymek için alıyorlar çünkü sokakta böyle elbise giyen bir evli kadının polis tarafından sorguya çekildiğini gazetelerde okumuştuk ama bu modanın şimdiden tutunduğunu söylemek bence pek. âlâ mümkündür, daha doğrusu bu tatbik edilemez yeni hat ortaya derhal bir yenisini atmıştır, bu da göğüslerin ancak üst kısımlarını açıkta bırakan ve göğüsleri taşıkü sokakta böyle elbise giyen bir evli kadının polis tarihi bir devirde moda olan bu tip elbiseler hemen bütün vitrinlerde görülmekte, yarı çıplaklık bazen dekoltenin etrafını süsleyen fırfırlar, kumaştan çiçekler veya tülle daha az göze çarpan bîr hal almıştır. Büyük dekolteli elbiseler bazen uzun kollu, bazen kolsuzdur.

Ucuz satışlar

Londrada yaz sonu satışlarım yani ucuz satışlarım yapıp bitiren mağazalar sonbahar İçin hazır elbiselerini teşhire başladılar. «Salef yani bu ucuzluk satışları ile normal saman satışları arasında aklın kabul edemiyeceği kadar büyük bir fiyat farkı göze çarpmakta, yerli yabancı bütün kadınlar - iyi bir iş yapmak - bir elbiseyi, paltoyu veya ev eşyasını yarı fiyatından ucuza satın alabilmek için sık sık çarşıda keşif gezintisine çıkmaktadırlar.

grev

Bu asada elde kalmış, kalitesi düşük malların da piyasaya sürüldüğü apaçık görünmekte, birçok kimselere kâr etmek için zarara girerken, lüzumsuz fakat cazip eşyaların satışı da, bu arada rahatlıkla yapılmaktadır. Ucuz satışlarda kâr etmek birçok kimseler için eğlenceli bir merak halini aldığı içindir ki, ölü mevsimlerde piyasanın, tıpkı Amerikada olduğu gibi daima canlı tutulması mümkün olmaktadır. Hemen bütün mağazalarda ucuzluk masaları kurulmuş ve çeşitli eşyalar bazen dörtte, beşte bir fiyatına bu masalara atılmıştır. Kanter içinde kalmış kim seler, bu karışık masalardan kendi vücutlarına uygun kıyafet aramakta bazen bir bluz veya kombinezonu iki kadın aynı anda birer ucundan yakalıyarak almaya çalışmaktadır.

Moda

Tabii ne vitrinleri süsleyen üstsüz elbiselerden, ne de bu karışık ucuzluk tezgâhlarından mevsimin modasını izlemek münkün değildir. Ancak ucuz satışlarım bitiren büyük mağazaların vitrinlerinde yüksek rakkamlı etiketler le ortaya atılan ve Paris hattını temsil eden yeni elbiselerin geçen mevsimden çok farklı olmadığım söylemek mümkündür. Bunlar ya düz hatlı vücuda oldukça yakın, belden penslerle vücuda hafifçe oturtulman prenses biçimi elbiselerdir. Bu düz hat yanında çok görülen birşey de eteğe doğru avare inen biçimlerdir. Genel olarak moda çok as kumaş istiyen modelleri tutmakta devam ediyor görünmekte fakat bu zayıf görünüşlü küçük elbise. ler ustalıklı kuplarla zenginleştirilmekte ve kumaşın fazlası da bu kupla beraber kesilip atılmaktadır. Mesela önden dümdüz görünen bir elbisenin arkası yerine göre bele kadar açık giyimekte, yerine göre de dekolte kapanmakta dümdüz olmaktadır Kış modasının Londrada şimdiden rağbet gören tipik elbisesi vücuda çok yakın olarak örülmüş, lâstik örgü bir yün elbisedir Elbisenin kapak yakası ve uzun, dar kolları olun bunların anızları aynı yünden yapılmış püsküllerle süslenmiş düz elbise böylece çok kadınvari bîr hal almıştır. Elbise - pardesü, tayyör - pardesü, pardösü - etek takımları özellikle göze çarpmakta, kumaş ve renk güzelliği biçimden daha fasla modada rol oynamaktadır.

Sokakta çok tutunan bir moda üçgen şeklinde katlanarak arkada bağlanan eşarp şapkalardır, Bunlar şapka gibi sert durmakta, bunun için zarif. renk renk ve yağmur geçirmez eşarplar baş (»eklinde hazırlanmış kolalı beyaz kalıplar üzerine geçirilerek derhal bir şapka manzarası kazanmaktadır.

Zaten. Londrada sokaklarda en fazla göze çarpan şey şapkadır. Parklarda dinlenmeye giden çok yaşlı kadınların bile başında süslü şapkalar bulunmaktadır. Şapka özellikle ucuzluk satışlarda, ekmek gibi satılmaktadır.

Parklar

Londrada en çok hoşuma giden şey uçsuz bucaksız görünen muazzam yeşil parkları oldu.. Meşhur yağmurları baslar başlamaz parklar bir anda boşalıyor ama yağmur diner dinmez de çocuğu, işçisi, ihtiyarı genci bir anda bu parkları dolduruyor. Sevgililer çimenlerin üzerine uzanmış, evlerine kadar yemeğe gidemiyen çalışanlar sıralar üzerine oturmuş sandviçlerini yiyorlar, ihtiyarlar çocuklarla beraber kuşlara yem veriyor, çiçekleri seyrediyorlar, Parklardaki göllerde kiralık sandallar, çimenlerin üzerinde uyumak için kiralık şezlonglar var. Parklar gerçekten güzel ve dinlendirici.

Önemli bir mesele : Gençlik

İngiltereye giden bir yabancının gözüne çarpan, başlıca şey değişik kıyafetli erkek çocuklardır. Pantolonlar çok dur ve kısaca, ayakkabılar yeni modaya uygun olarak hafifçe topukla, saçlar enseye kadar uzun, ceketler orijinal, kravatlar eşarp-kravat şeklini almış.. Birçok erkeklere insan acaba kız mı diye bakıyor ve kati karar veremiyor. Buna mukabil birçok kızların da saçları erkekler gibi kesik.. İnsan bunların da cinsiyeti hakkında, bir an, şüpheye düşebiliyor.. Tabiî bu hal genel değil ama göze çarpacak kadar çok. Geçenlerde televizyonda erkek çocuk, ların saçlarını uzatmalarına aileler ve okul müsaade etmeli midir diye bir tartışma konusuna şahit olduk. Meşhurlar bu soruyu cevaplandırdılar ve genel olarak isi şakaya vurup bunu bir geçici moda olarak değerlendirdiler.

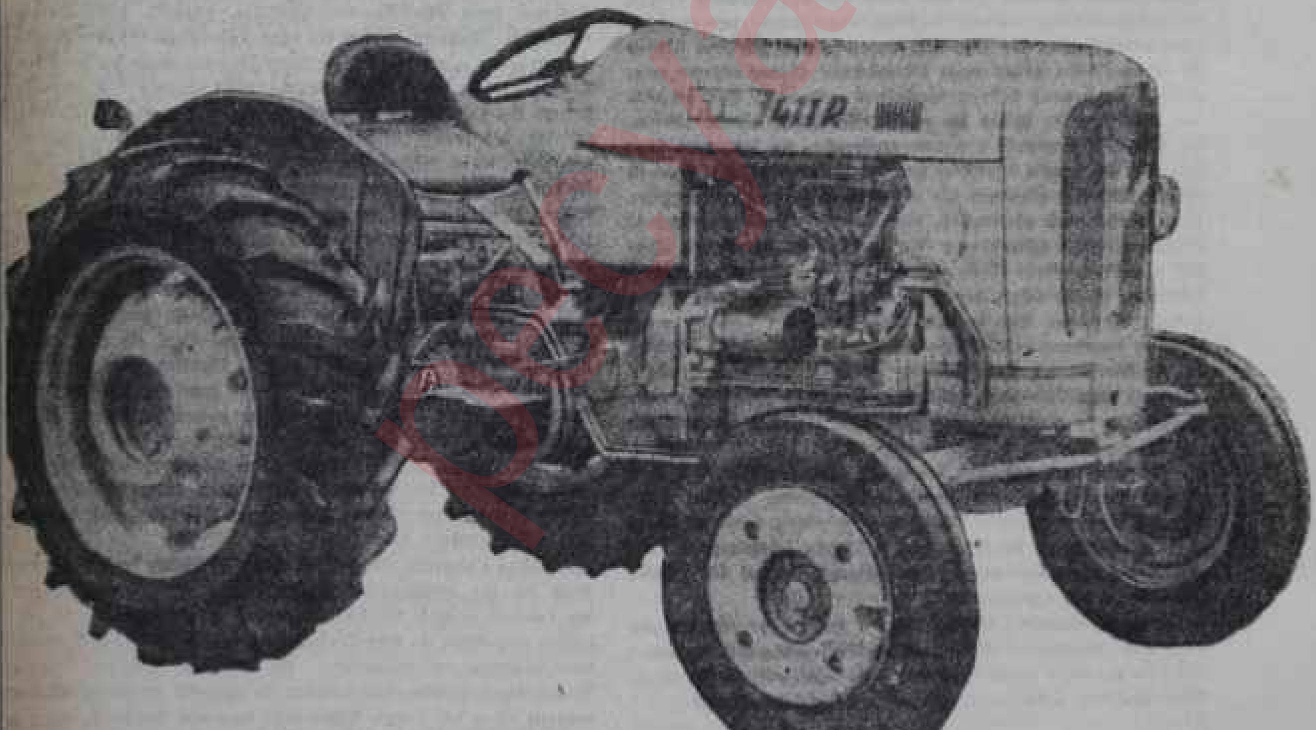
Biz Londraya girerken meşin ceketlerinde iskelet kafaları resimleri bulunan ve iskelet kafasından maskotlar taşıvan kızlı - erkekli motorsikletli gençlik kafilelerine rastladık. Bunları bazan polisler yakından takib ediyordu meğerse o günlerin "Rockers" ismini atan bu gençler Londra civarında "Mod" ismini alan diğer bir gençlik grupu ile arbede çıkarmış ve birbirlerine girerek dövüşmüşler, biz tevkif edilen gençlere tesadüf etmişiz. Zaten "Rockeys"lerle, "Mod"lar hiç geçinemiyor ye âdeta bir. birleri ile hır çıkarmak maksadı ile yaşıyorlarmış Kıyafetlert birbirine terat teşkil ediyor. "Mod'lar muhafazakar görünüyorlar: kızların saçları uzun, kıyafetleri eski saman kıyafetlerine yakın tam kadınvari bazen uzun etekli.. Erkek modlara gelince onların saçları Rockers'ler gibi enseye kadar uzun ve kıvırcık değil ama gene de uzunca, tam "Beatles'ler gibi.. Kıyafetleri de "Beatles" kıyafeti yani yakasız simli ceket, Beatles ayakkabıları, dar pantolon.. Eskiyi hatırlatan bir modaya tâbi "mod" lar.. Rockers'er. kız, erkek meşin ceket pantolon, giyiyorlar, motosiklete biniyorlar. Kızların saçları kısa, erkeklerin enseye kadar uzun ve kıs gibi kıvırcık. "Modalarla "Rockers"lerin arasındaki başlıca fark "Mod'ların hiçbir zaman motosiklete binmemesi tek müşterek tarafları da "Beatles" aşkı imiş..

Fakat yukarıda da söylediğim gibi hiçbir ingiliz, gençliğin bu dış görünüşüne bakıp telâşa kapılmıyor, bunu bir fantezi olarak telâkki ediyorlar ve polisle mesele çıkaran gençlerin de her devirde maalesef mevcut olduğuna inandıklarım belirtiyorlar. Bu konuda Dünya Sağlık Teşkilâtının seminerine katılan ve gençlik problemleri ile meşgul olun bir çocuk kliniğinin basında bulunan ingiliz psikiyatri Dr. J. H. Kahn ile görüştüm. Çok nikbin göriinUyordu.Gençfere yaklaşınca onları anlamak çok kolaylaşır dedi.. Genel olarak dünün gençliği ile bugünün gençliği arasında hiçbir fark yoktur. Mesele çıkaran ve kıyafetleri ve hareketleri ile nazarı dikkati çekmeye çalışan gençler problemleri olan gençlerdir ve her devirde bunlar aynı şekilde hareket etmişlerdir. Mesele problemteir ortadan kaldıracak şekilde bu gençliği anlamaya çalışmak ve onlara yardımcı olmaktır.

FIAT Traktörleri

411R

40 BEYGİRLİK
4 SİLİNDİRLİ
DİZEL MOTORLU
HİDROLİK TERTİBATLI

Türk Çiftçisinin Hizmetinde

(AKİS — 1094)

Tüli'den haberler

03 Temmuz 1964 Perşembe günü İstanbul Kızılay Ebe ve Hemşire Okulunun 35. dönem mezunlarının diploma töreni Aksaraydaki okul binasında çok kalabalık bir davetli huzurunda yapıldı. Havaların çok sıcak gitmesine rağmen okulun büyük salonu en arka sıralara kadar ağız ağıza doluydu. Sahnede beyaz üniformaları ile sıralanmış. 50 genç kızın heyecanı gözlerinden okunuyordu. Okul müdiresi Asuman hanım da en az öğren. cileri kadar heyecanlıydı. Açış konuşmasını Kızılay Genel Başkanı Dr. Fikret Pamir yaptı. Dr. Pamir çok hisli, duygulu bir konuşma yaptı. Deha sonra diplomaların tevziine başlandı, İlk diplomayı törenin şeref misafiri olan, Senato Başkanı Enver Akanın eşi Cahide Aka verdi. Kendisi de eski bir öğretmen olan Bayan Aka beyaz pur.nlı yeşil bir döpiyes giymişti. Başında beyaz hasır, kenarlı bir şapka vardı. Diplomasını alan her öğrenci daha sonra Okul Müdiresini ön üne geçiyor ve kokartı göğsüne takıldıktan sonra sağlık ordusuna katılmış oluyordu. Bundan sonra her iki öğrenciye bir başka davetli hayırlı olması temennileriyle diplomalarını verdi. Böylece sıra ile Dr. Fikret Pamir, Kızılay Genel Merkez üyesi Yüksek Hemşire Okulu mezunu, sarışın, beyaz ü_ zerine siyah desenli elbisesi ile sade ve zarif Nermin Arpacıoğlu, Kızılay Genel Sekreteri Babür Ardahan, İdare Kurulu üyesi Yargıtay üyelerinden Melâhat Ruacan daha sonra okulun ilk mezunlarındıan kır saçlı ufak tefek bir hanım olan Hayriye Ece. eski mezunlardan Esma Deniz. Genel Başkanın eşi, sarı keten bir. elbise üzerine siyah organza bir yaka ve küçük san bir gülle pek sade ve şık olan bayan Türkân Pamir, Kızılay dâvasına fasılasız 50 yıl hizmet etmiş olan İhsan Özkaya Deniz hastahanesi başhekimi, emekli Tümamiral Kemalettin Bozkurt. Sağlık müdür muavini Dr. Zeki Bilerin Mrs Flizabeth Praget. Kızılay Genel Müdürü Muzaffer Akın Millî Savunma Bakanlığı Levazım Dairesi Başkanı General Hüseyin Can ve daha bir çok kimse tebriklerde bulunup diplomaları dağıttılar. Daha sonra öğrencilerden biri arkadaşları, nın hislerine tercüman olmak üzere bir konuşma yaptı ve birlikte and içildi Böylece tören sona erdi. Misafirler hazırlanan büfede ağırlandılar.

•

Yaz münasebetiyle Ankaranın hemen yarısından fazlası İstanbula tatil geçirmeye geldi. " Her gittiğiniz yerde Ankara plâkalı arabalara ve âşinâ simalara rastlıyorsunuz. Hafta içinde Pendikteki kalabalık kordonda gezenler kırmızı spor Volkswageni küldeki apartımanı yaptığı mütevazı bu törenle açtı. Bu törende pek çok ya bancıdan başka, İstanbul Valisi Ne yazı Alo, Birleşmiş Milletler yüksek ko miserliği adına Fahrünnisa Seder Amerikan Katolik yardım Servisi adına Monsenyör Andrew Lsuıdi, Amerikan başkonsolosu Mr. Ben Hill Brown Profesör Kâmurân Görgün, Belediye Reis Muavini, Alman Başkonsolos İsveç Başkonsolosu Mr. Edeistratı İtalyan Başkonsolosu, Banko Di Be ma mensupları vardı.

Hemşireler bir arada
Mavi melekler

lanan sarışın bir hanımı 110 ile izlediler : Lüsyem Avunduk,

Ayni gün bir de İstanbullu dikkati çekiyordu, amerikalı yeni eşi ile Nur Yalman. Genç Yalman emektar Mercedes arabasına çok sâdık, eşini değiştirdi fakat Mercedesini asla...

İstanbuldaki Amerikan Katolik Yardım Servisi Türkiyede yerleşmiş mülteciler için hazırladığı Bomonti-

Bu sıcaklarda Ankarada kalanlar bir çoğu da tatillerini Ağustos a na ayıranlar veyahut işleri dolayısıy hiç tatil yapamıyacak olanlar, mümkün olduğu kadar Ankarada hoş vakit geçirmeye çalışıyorlar. Bu an da en büyük yükü Golf klüp çekiye muayyen bir, zümrenin ihtiyacını kısılıyor. Diğerlerine Gençlik Parkı bulvar kahveleri kalıyor. .

Geçtiğimiz hatta cumartesi akşamı Golf klüpte, kocasından ve

ayrılan Emine Belbez ile Ayşe ve Akgün Kıcıman, Şadi Kavurun misafiriydiler. Pazar sabahı ise büyük bir kalabalık havuz başında serinlemeye çalışıyordu. Örneğin, Karısı ve sevimli oğlu İstanbulda bulunan Philips'in müdürü Kolejlilerce Bülbül namiyle maruf olan Fethi Gürel, Ayşe ve Akgün Kıcıman, Turgut Çoratekin Şadi Kavur Hüsamettin ve Melek Güz, Ayşe ve Feyyaz İnceer, Karısı Zonguldakta olduğu için yine yalnız olan Melih Sağtür ve İstanbuldan gelen misafiri Recai Dıblan, Alageyik Lostar ve kızı, Dr. Doğan Karan esi Aysen Karan ve çocukları, Hacettepe hastahanesinin beyin cerrahı Dr. Nurhan Arman, Dr. Muzaffer Argun Emcet ve Aysel Zadil, Nezih ve Güzin Rona. Aydın ve Yasemin Sonbay, Hahmi Koç, Tuğrul ve Şen Devres bütün günlerini havuz başında geçirdiler.

●

Dr. Feyzi Renda ve eşi Suzan Renda yakında araba ile Avrupa seyahatine çıkıyorlar. Suzan Renda geçen hafta bir hayli terledi, hemen her gün üst üste direksiyon imtihanları verdi ve muvaffak oldu. her halde Avrupa yolculuğunda kocasına yardımcı olacaktır. Uzun müddet şoför kullanan Dr. Renda nihayet bir gayrete geldi kendisi arabasını bizzat kullanmaya başladı. Şimdi de eşi öğrenince tam motorize bir aile oldular.

Dış ticaret mensuplarından Selçuk İnan tatilini geçirmek üzere Silivrideki ofisin kampına tatil geçirmeye gitmiş. Tabii çocukları da beraber. Yakında Madrite gidecek olan Selçuk İnan yine bekâr olarak gidiyor! Halbuki bu arada bazı dulların yüreği limitle oynamıştı. Galiba gene bir hariciyeci beklemiye karar vermiş olacak bu genç dul. İnanın teklifini reddetmiş .

Bu sene Dikmendeki "Değirmen" isimli lokal çok rağbette, hemen her akşam sosyetenin hanım ve beylerini burada görmek kabil oluyor. Hele bu [mehtaplı gecelerde bu lokalde oturtmak, hakikaten zevkli oluyor.

●

Yine rağbette olan başka bir yer de Cemal Babanın Rüzgârlı sokaktameyhanesi. Mevsime rağmen sosyetenin bu modasından çok kimse vaz geçemiyor.

Temmuz sonu Nur Kızılyel evinde büyük bir parti veriyor. Ankara.h arkadaşları da bu partiye davetli, şimdiden hazırlıklara başladılar.

T İ Y A T R O

İstanbul

Şehir Tiyatrosunun 50. yılı

Bu yazı AKİS'de çıktığı günün akşamı İstanbul Şehir Tiyatrosu, Rumeli Hisarı'ndaki açıkhava sahnesinde tekrarlıyacağı «Coriolanus» temsiliyle kuruluşunun 50. yılını kutlamış olacaktır. Kutlama töreni için seçilen oyun her ne kadar geçen mevsim sonu, Shakespeare'in 400, doğum yıldönümünü münasebetiyle çıkarılmış olan altı eserinden biriyse de, 50. yıl şerefine «Coriolanus»ta büyük değişiklikler yapıldığı ve o gece, kurulusundan bu yana sanat işlerinin başında bulunan Muhsin Ertuğrul.dan bugün hayatta olan en kıdemli sanatçılarına varıncaya kadar, bütün eski «Darülbedayi» kadrosunun sahneye çıkacağı anlaşılmaktadır.

Devamlılığın en güç sağlandığı kollektif çalışmaların başında Tiyatronun geldiği düşünülürse, eski adıyla <rDarülbedayi»in, yeni adıyla «Şehir Tiyatrosu»nun 50. yılını idraketmiş olması büyük önem taşır. Bu olayın üzerinde durulması gereken yönü, 1914 de bir Tiyatro okulu ve Tatbikat Sahnesi olarak kurulmuş olan müesseseye öğret - men ve öğrenci olarak girmiş bir avuç idealistin, birinci dünya savaşının, ve onu takibeden mütareke yıllarının uzunca süren bocalama ve duraklama devresinden sonra, elele vermiş, 1927 den sonra da Muhsin Ertuğrulun etrafında toplanarak Türkiye'nin devamlı temsiller veren ilk ödenekli tiyatrosunü" gerçekleştirmiş olmalarıdır.

«Darülbedayi»! kim kurdu?

Darülbedayinin temellerini, her kesin bildiği gibi, ünlü Fransız sahne devrimcisi, "Serbest Tiyatrosnun kurucusu, Andre Antoine atmıştır. Ama eski Osmanlı başkentinin bir tiyatro okuluna ve bu okuldan yetişecek sanatçılarla çalışacak Batılı sisteme, Batılı metodlara dayanan bir tiyatroya sahibolması gerektiğini düşünmüş, böyle bir okulun temellerini atmak için de Antoine çapında bir sanat adamım Türkiyeye getirtmeği başarmış olan adam da İstanbul un eski Şehreminlerinden -yani Belediye, Başkanlarından Operatör Cemil Paşa'dır. Bu itibarla bugünkü kutlama töreninde adı hayırla, rahmetle anılması gereken asıl kurucu galiba odur ve ne yazık ki, bu vesileyle yapılan neşriyatta bu gerçek lâyık olduğu şekilde belirtilmemektedir. Oysa Atatürk Türkiyesinin Osmanlı idaresinden benim sevip devraldığı, şimdi de 50. yılını kutladığı bu sanat ocağını düşünen ve gerçekleştiren o olmuştur.

İşin garip tarafı şudur ki, temelleri 50 yıl önce, Türkiyenin ilk Konservatuvarı olarak atılmış, bugün de altı sahneli bir Şehir Tiyatrosu halinde gelişmiş Olan bu müesseseyi İstanbul Belediyesi, malî imkânsızlıklar bahanesiyle, tam ellinci yılını kutladığı bir sırada, Milli Eğitim Bakanlığına devret - mek kararını vermiştir. Kararın bu kadar isabetlisi, bu kadar da sırasında verileni zor bulunur doğrusu!.. Dünyanın biç bir yerinde, ne kadar fakir olursa olsun hiçbir Belediyenin -bu ada lâyıksa- elli yıllık tiyatrosunu pazara çıkardığı görülmemiştir. Buna herkesten önce seçtikleri Belediye Meclisi üyeleri sussalar da- İstanbullular isyan edeceklerdir Bereken versin Milli Eğitim Bakam sağduyu sahibi. bir insandır. Öyle ümidedilir ki İstanbul Belediyesinin, İstanbula alt bütün sanat kurumlarıyla birlikte Şehir Tiyatrosunun da devri hakkındaki teklifini, bugünlerde İstanbulda toplanacak Sahne ve Müzik Sanatları Danışma Kurulunun mütalaalarını dinledikten sonra, öbür kurumlardan ayırmakta, tarihi bir ocak olarak kendi özellikleri ve gelenekleri içinde gene Belediye'de bırakmakta tereddüt etmiyecektir.

Şehir Tiyatrosunu yaratan adam

Bir gerçeği belirtmiş olmak için «Darülbedayl»i Operatör Cemil Paşa düşünmüş, temellerini Antoine'a. attırmışsa, «Şehir Tiyatrosunu da Muhsin Ertuğrulun yaratmış olduğunu söylemeliyiz.

Muhsin Ertuğrul 1927 de «Darülbedayi» adı altında toplanan ar-

Muhsin Eruğrul
Tohumu atan

kadarı arının başına geçtiği zaman ilk düşüncesi İstanbul şehrini akşam perdesini açan devamlı tiyatroya kavuşturmak olmuştu. zamana kadar devamlı tiyatro liyti yalnız Ramazan aylarına sar eden İstanbul için böyle bin yatro düşünmek, onu gerçekleş miye kalkmak, o zamanlar, birçok larına çılgınlıktan farksız bir yal gibi görünmüştü. Böyle di nenler büsbütün haksız da de lerdi, çünkü Belediyenin «Dar bedayi»e verevere verdiği ah Tepebaşi tiyatrosuyla yılda beş - evet yanlış değil, sadece 5.00 liralık bir ödenekten İbaretti. I roya gelince: Sanatçı on beşi buluyor, hele teknisyen olarak da kimseler görünmüyordu. Sey ise iki, üç bini aşmıyor, sahneye karılan eserlerin üç, nihayet daha temsilden sonra seyirci buln mümkün olamıyordu.

Şimdi insana masal gibi gc böyle bir zamanda Muhsin Ertuğrul «Darülbedayi»in başına gelmisti. On beş kişilik bir kadro her hafta program değiştirme yani yeni bir piyes çıkarmaktiyle, tam yirmi yıl süren ge gündüzlü bir çalışma sonunda bir Tiyatrosu meydana çıkmış İlk temsillerin dekorlarını sanal lar kendi elleriyle boyamışlar, ve sanat idaresinin bütün yıl Muhsin Ertuğrulun omuzlarına

inmiş ve bu yirmi yılda hemen hepsi birer hafta oynanmak üzere-hakespeare'den, Moliere'den Gophe'ye, Schlller'e, Tolstoy'a, İbsen-Pirandello, ve Krommeling'e vancaya kadar dünya sahne edebiatının klâsik ve modern belli başlı oyunları Tepebaşı sahnesine çıkarılmıştır.

«Darülbedayi»den «Şehir Tiyatrosuna geçilen bu kahramanlık devrinin önderi Muhsin olmuş, ama etrafını bir kale gibi saran ülkü arkadaşları da onun bu işi başarabilmesi için hayatlarım feda edercesine çalışmaktan yılmamışlardır. Muhsin Ertuğrulun aldığı parlak sonuç biraz da o küçük sanat ordusunun zaferi sayılmalıdır. El-kendine mahsus bir üslûbu, bir tarzı olacaktır ve olmalıdır.

Bu tarz ve üslûp, uzun yıllar, Dramda natüralizmin kuvvetli etkişinden, Komedide de kendi geleneklerimizin, hele Ortaoyunu ile Tuluat'ın farka kayan aşırdıklarından kurtulamamıştır. Bunda Darülbedayi'in esaslarım, tüzüğünü hazırlayıp derslere başlanacağı sırada birinci dünya savaşı başladığı için-yurduna dönen Antoine'in tesirlerinden çok onun dünya tiyatrosunda açmış olduğu çığırı izleyen sanatçılarımızın, özellikle benimsedikleri savaş öncesi Alman tiyatrosunun etkisi ve ünlü komedi üstadlarımızm kuşaktan kuşağa sirayet eden oyun tarzları önemli rol oy-

50. yıl jübilesinde "coriolanus"
Kapalı tiyatrodan açıkhavaya

kinci yılın kutlama şenlikleri arasınotuz beş yıl önce verilen o sahsavaşının şimdi göçüp gitmiş tellerini, Muvahhitleri, Küçük emal'leri, Hazim'ları, Neyyire Ney taleri, Emin Beliğ'leri, Raşit Rıları, Büyük Behzat'ları, Yaşar ları Halide'leri, Perihan'ları, Talât ları, Suavi'leri, Reşit Baranları, saygıyla anmak lâzımdır.

Eski'den Yeni'ye...

Şehir Tiyatrosuna eski Darülbedayi geleneğinin son zaman ra kadar hakim olduğu bir gerrektir ve bunu tabii görmek lâzım-Elli yıl varlığını korumasını gelmiş bir sanat ocağının elbette namıştır. Öyle bir devre gelmiştir ki dramda, ya da duygu piyeslerinde Muhsin Ertuğrul gibi konuşmak, sahnede onun gibi hareket etmek rahmetli Hazım gibi güldürmeğe çalışmak, genç sanatçılar, için kaçınılmaz ve dayanılmaz bir şey olmuştur. O kadar ki bu ustalar, özellikle Muhsin Ertuğrul, kendi oyun anlayışlarım ve tarzlarım değiş. tirdikleri halde, «onlar gibi oynamak» hevesinin tükenmediği çok defa görülmüştür. Bir kelimeyle taklit eskiyeni, değişmiş olanı bir süre daha devam ettirmiştir.

Ama son yıllarda, Şehir Tiyatrosunda, gözle görülür, elle tutulur bir «yenileşme»nin belirtileri vardır. Bu, geniş ölçüde, reji çalışmalarının Batıda, Amerika da mes lek öğrenimi ve tecrübesi edinmiş gençlere bırakılmasıyla mümkün olabilmiştir. Sonuç henüz pek parlak değilse sebebini «gençlik aşısı» na tabi tutulan «beden»in ihtiyarlamış olmasında aramak lâzımdır. Ama reji alanında gerçekleştirilen gençleşme kadrolarda da gerçekleştirildiği gün Şehir Tiyatrosunun yepyeni bir yüz kazanması sanıldığı kadar güç, olmıyacaktır.

1 Ağustos gecesi..

Cebir Tiyatrosunun 50. yıldönümünün kutlanacağı 1 Ağustos gecesi Rumeli Hisarı temsillerinin açılışına rastlıyacak ve burada yeniden sahneye konulacak «Coriolanusrta Muhsin Ertuğrulun yanısıra, aynı sahnede kırk yıldan fazla bir zamandır oynamakta olan Vasfi Rıza Zobu, 1. Galip Arcan, Bedia Muvahhit, Hüseyin Kemal Gürmen, Şaziye Moral, Mahmut Morali gibi sanatçıları küçük rollerde görmek mümkün olacaktır.

Bu münasebetle Rumeli Hisarı amfisi de genişletilmiş, seyirci yerlerinin sayısı 450 den 1000 e çıkartmıştır. Ama bin kişilik yeni amfinin de o tarihi geceyi görmek isteyecek seyircilere, bilhassa elli yıldır Darülbedayi ve Şehir Tiyatrosu temsillerini izleyen oldukça geniş teyeoek tiyatrosever topluluğuna yeteceği çok şüphelidir.

önemli bir toplantı

Millî Eğitim Bakanı Dr. İbrahim Öktem, 3 Ağustosta, İstanbulda, Eğitim tarihimizde ilk defa olarak geniş ölçüde bir Müzik ve Sahne Sanatları Danışma Kurulu'nu toplantıya çağırmıştır.

Bu toplantıda görüşülecek bellibaşlı sanat meseleleri, gündeme göre, şunlar olacaktır :

— Sahne ve Müzik sanatlarının öğretim ve icralarıyla görevli kurumların günümüzün icaplarına uygun olarak yetiştirilmeleri ve yenilerinin kurulabilmesi için alınması gereken tedbirler.

— İstanbul Operası ile Şehir Orkestralarının Milli Eğitim Bakanlığına devri ve inşaatı bitmek üzere olan İstanbul Opera binasında faaliyete geçirilecek Devlet Tiyatro,

Opera ve Balesine verilmesi gereke cek şekil ve hüviyet.

— Opera ve Bale bölümlerine. Tiyatro bölümüyle aynı çatı ve bütçe içinde kalmakla beraber, sağlanabilecek mesleki özgürlük şekilleri.

— Sahne ve Müzik çalışmalarının yeni bir düzen içinde ve memleket çapında geliştirilebilmesi için bağımsız, ya da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak kurulması uygun görülecek idarî teşkilât.

— Müzik ve sahne sanatlarındaki yaratışların yurt içinde ve dışında yayılıp tanıtılabilmesi için alınması gereken tedbirler.

— Müzik ve Sahne sanatçılarımızın kendi bünyeleri ve branşları içinde gelişebilmeleri için alınması gerekli tedbirler ile bu alanlarda özel teşebbüse yapılması uygun olacak yardımlar.

— Müzik ve Sahne sanatları - nın birinci derecede önemi olan bestecilerle yazarların daha çok sayıda yetişmeleri ve verimli olabilmeleri için alınman gereken tedbirler ile kendilerine sağlanman faydalı olacak maddî ve mânevi haklar.

— Müzik ve Sahne sanatların - da çalışanların sosyal durumlarıyla ilgili meseleler ve alınacak tedbirler.

Toplantıya memleketimizin Mü Müzik ve Sahne hayatında, gerek yaratış ve icra, gerek idare, gerekse öğretim alanlarında, uzun yıllar çalışmış, tecrübe sahibi tanınmış şahsiyetler çağırılmıştır. Toplantı 3 Ağustos Pazartesi sabahı saat 10 da, ,Güzel Sanatlar Akademisi'nde Millî Eğitim Bakanının bir konuşmasıyla açılacak ve üç gün sürecektir.

Son yıllarda Müzik ve Sahne sanatlarında yurdumuzda görülen büyük gelişmeye paralel olarak hazırlanmış olan yeni Konservatuvarlar, Bölge Tiyatroları tasarılariyla sanat ve kültür işlerini yürütecek bağımsız veya Eğitim Bakanlığına bağlı bir teşkilât konusunun Kurul toplantısında konuşmaların ağırlık. noktasını teşkil edeceği sanılmaktadır. Danışma kurulunda varılacak sonuçların ışığı altında Milli Eğitim Bakanlığının Müzik ve Sahne hayatımızda yeni bir merhaleye doğru, kesin ve çok önemli kararlar alacağı tahmin edilmektedir.

S İ N E M A

Festivaller

Berlin 11

Sinema sayfalarını hazırlayan arkadaşımız Tarık D. Kakınçın Berlin film festivalini takip etmek içini Berline gittiğini ve oradan AKİS için yazacağını bildirmiştik. Fakat Kakınçın yazılarından evvel bir. iyi haber yurda geldi. Bir türk filmi «Susuz Yaz» festivalde birincilik kazanmıştı. Hemen Kakınçla temas kurduk ve iki hafta evvel AKİS'te bulduğunuz Sinema kapak yazısını hazırlamasını istedik. Kakınç alelacele memlekete döner dönmez «Susuz Yaz» in başarısıyla ilgili yazıyı hazırladı. Arkasından da Kakınç'ın Berlinden postaladığı yazılar gelmeğe başladı. Geçen hafta bu sütunlarda okuduğunuz ve bu hafta devam eden yazı serisi Kakınç'ın Berlin festivali ile ilgili intihalarıdır. Aşağıdaki yazıda yerinde tespit edilmiş ilginç izlenimler bulacaksınız.

Saçları alnına yakın yerlerden hafifçe dökülmeye başlamış genç adam, sorunun geldiği yana baktı ve mikrofonu ağzına daha çok yaklaştırarak, almanca. :

— Önce soruyu soran gazeteciye teşekkür ederim, dedi. «Susuz Yaz» ın -festival adıyla Almancası «Trockener Sommer» di - rejisörü İsmail Metindir ve kendisi Türkiye deki iyi rejisörler arasında önemli bir yere sahiptir. Şimdiye kadar ondörde yakın sayıda film çevirmiştir, uluslararası bir film festiyali ne de, İlk olarak «Susuz Yaz» ıyla katılmaktadır.

Durdu, soruyu soran gazeteci ye doğru yeniden baktı, yeterlilik üzerinde karşılıklı anlaşmış olacakı lar ki, diliyle dudaklarını ıslattıktan sonra, yine almanca olarak :

— Ich danke!. dedi.

Olay, geride bıraktığımız hafi tanın başlarında, doğu ile batı Almanya devletleri arasında sıkışı] kalmış «bir garip ada» cık olan Beründe geçiyordu ve konuşan türk film yapımcısı ve festivale gelen türk filmi «Susuz Yaz» in üç oyunu cusundan biri Ulvi Doğandı. Türki

Albert Finney, Karel Reisz'ın "Gece Bitecek"inde

Hayal Kırıklığı

filmi «Susuz Yaz», bir gün öncesi gösterilmiş ve gelenek gereğince de ertesi günü, filmle gelen bir basın toplantısı düzenlemişti.

Yapımcı Ulvi Doğan, filmini Berlin film festivaline resmen sokamamıştı. Türkiyedeki ilgililer, filmi beğenmemişler ve bizi gereğince tem sil etmekten uzaktır - bunun daha doğrucası bizi kötü gösteriyordur - gerekçesiyle, katılmasını engellemişlerdi. Fakat yapımcı Doğan, ne bahasına olursa olsun, filmini uluslararası bir yarışmaya götürmek ve dolayısıyla da dış pazara satmak istiyordu. «Susuz Yaz» gergi Türkiyede sanat çevrelerince gerekli ilgiyi görmüştü ama, seyirci çoğunluğu filme pek yakınlık göstermemişti. Doğanın en azından bir 150 bin Türk lirası iç pazara borcu vardı ve rejisörüyle çıkan bir anlaşmazlık yüzünden filme üstelik haciz de konmuştu.

Rejisörüyle aralarında çıkan kişisel anlaşmazlık, yapımcı Doğanı, Berlin gibi - görünüşte birinci, gerçekte ikinci sınıf - bir film festivalinde yapamaması gereken bir işleme götürmüştür. Bu, rejisörünün gerçek adını silerek yerine rejisörün soyadı dışında yalnızca göbek adını yazdırması, yine filmin estetik yapı sorumlusu rejisörüne sormadan «Susuz Yaz»ı, Almanyada dilediği bir biçimde montaj ettirip yeni ve değişik bir yapıda festival yarışmasına kattırmasıdır. «Susuz Yaz», 14 ncü Berlin film festivalinde rejisörü Metin Erksan'ın adıyla değil, yeni bir rejisörün, İsmail Metin adında birinin, eseri imiş gibi gösterilmiştir. Yapımcı Doğan, ayrıca, filmin sunma yazılarında da rejisörünün, senaryocusunun ve fotoğraf direktörü ile müzikçisinin de adlarını siktirmiş, onların da göbek adlarını olsun yazdırma gerekliliğini duymamıştır. «Susuz Yaz», Berlinde rejisörsüz, senaryocusuz, fotoğraf direktörsüz ve müzikçisiz kalmıştır.

... Ve Festival Filmleri

Berlin festivalinde önemsenen filmler, Satyajit Ray'ın «Mahanagar - Büyük Şehir» i, Susumu Haal'nin «Kanajo to Kare - O've O» su, Karel Reisz'ın «Night Must Fail - Gece Bitecek» i, Antonio Pietrangeli'nin «La Visita - Ziyaret»!, Luigi Comencini'nin «La Ragazza di Bube - Bube'nin Sevgilisi», Wolf-Beansr Staudte'nin «HerrenDartie - Erkekler Partisi» ve Sidney Lumetnin "The Pawnbroker - Rehinci" si

Hindistan adına katılan Satya-Jit Ray, «Mahanagar - Büyük Şehir» inde, orta sınıftan bir ailenin büyük şehirdeki yaşama ve geçinme kavgasını, sade, yalın fakat her zamanki alışılan duyguluğu içinde anlatıyordu. Büyükbaba, büyükana, kızkardeş, karı koca ve küçük çocuktan kurulu ailenin geçimi uğruna, kocadan sonra kadın da çalışmak zorunluğunu duyuyordu. Bu, ailenin bölünmesine yol açacak, savaş kızışacak, yeni bir dünyaya giren eski ev kadını, kocasının da des teğiyle düşüncelerinden olsun fedakârlık etmemeyi öğrenecekti. «Mahanagar - Büyük Şehir» in senaryosu ve müzik direktörlüğü de Satyajit Ray'ınd». Büyük armağanlardan birini alması beklenen Ray, filminde tek kusur olarak konuşmalara gereğinden çok yer vermişti. Bunun yanı sıra, özü ve bunu dayanakla - yan klâsik sinema biçimliği, muhafazakâr görünüşteki jüriyi mutlaka etkileyecekti.

Japon sinemasının genç kuşak rejisörlerinden Susumu Hani, filmi "Kanajo to Kare - O ve O" da, Ray gibi büyük şehiri ve büyük şehir yaşayışını kendine konu edinmişti. «O ve O» iki sınıf insanları - burjuva ile gecekonducuları - karşı karşıya getiriyordu. Hani, bu karşılaştırmasında son derece ılımlı ve hatta fazla utopistti. Apartman insanı genç-kadın, çocuksuzluk ve çocuk sevgisi yüzünden gecekondu temsilcisi yaşlı bir adama yakınlık duyuyor ve elinden gelen yardımı yapmak için çır çır çırpmıyordu. Hani'nin en büyük özelliği senima diliydi. Cesur ve gözüpek bir kamera, kahramanları gerçek hayatta bir göz nasıl izlerse, o denli izliyor, belirli kalıpların kamerası olmaktan da çıkıveriyordu.

Eski sinema kuramcısı ve düşünürü İngiliz Karel Reisz, ilk filmi «Satur day Night And Sunday Morning - Sevişme Günleri»nde sağladığı başarıyı, ikinci filmi «Night Must Fail - Gece Bitecek"de de sağlayacaktır diye bekleyenleri düş kırıklığına uğratmıştır. Oyuncu Albert Finney ile ortaklaşama kendi adlarına yaptıkları «Night Mus Fail Gece Bitecek», polisiye bir tiyatro oyununun sinema uyarlamasıdır. Yaşlı kadınların düşkünlüğüne uğrayan yakışıklı garson Danny, birinci cinayetinden sonra kapılandığı aristokrat bir ailede bir başka yaşlı kadını daha öldürerek ikinci cinayetini de işler. Sonu, herhangi bir çözüme bağlamamak - en ucuzundan işi delilikle geçiştirmek - Karel Reisz'den çok, olsa olsa bir Alfred Hitchoock'a yaraşırdı. Çünkü Hitchcock'ın nasıl olsa söyleyecek bir sözü yoktur ve bir Karel Reisz değildir. «Night Must Fail - Gece Bitecek» in tek özelliği, katıldığı memleketinin ikinci filmi Ken Hughes'un sudan «Of Human Bondage - Şeytanın Kurbanları» ndan bir gömlek daha ileri' olmasından öte değildir.

ŞİDDETLİ
BAŞ
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPİN
başarı ile kullanılır!
BAŞ VE DİŞ
NEZLE
GRİP
GRİPİN
KİNİNLİ
GRİPİN
GRİPİN
4-29
GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

SABO

Güneş Şehri Antalyanın Yegâne Plajı

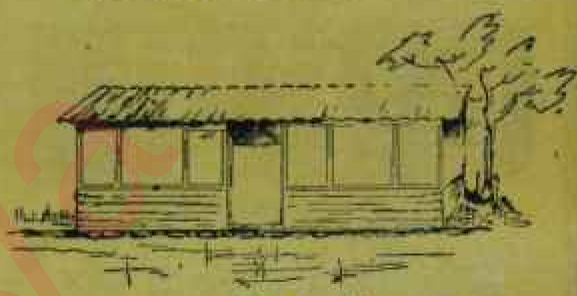
Plaj

Kum ve Deniz

Nefis Manzara

Orkestra - Müzik

Motel

Camping

Restaurant

MUSTAKİL DUŞ VE TUVALETLİ
TAM KONFORLU ODALAR

ODA, KAHVALTI, ÖĞLE, AKŞAM YEMEKLERİ ve
PLAJ ÜCRETİ DAHİL TEK KİŞİ İÇİN KOMPLE FİYAT:
50 TL. CAMPİNG ŞAHIS BAŞINA 5 TL.

Nefis Balıklar